

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

**на тему: «ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ
ШКОЛИ ДО РОБОТИ В АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ПЕРІОД»**

Виконала: студентка курсу, групи 8.013
спеціальності 013 «Початкова освіта»
освітньо-професійної програми «Початкова освіта»
А. А. Бородей

Керівник: доцент кафедри дошкільної та початкової
освіти, к. пед. н., доцент _____ Ю. Є. Зубцова

Рецензент: доцент кафедри дошкільної та
початкової освіти, доцент, к. пед. н. _____
Т. В. Турбар

Запоріжжя
2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціальної педагогіки та психології
Кафедра дошкільної та початкової освіти
Рівень вищої освіти магістерський
Спеціальність 013 «Початкова освіта»
Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____

«_____» _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ**

Бородей Анастасії Андріївни

- 1. Тема роботи:** «Підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період»
керівник роботи Зубцова Юлія Євгенівна, кандидат педагогічних наук, затверджена наказом ЗНУ від 26 вересня 2023 р. № 1505-с
- 2. Строк подання студентом роботи:** 23.11.223 р.
- 3. Вихідні дані до роботи:** матеріали педагогічної практики, курсових робіт
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що належить розробити):** проаналізувати проблему підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи з дітьми в адаптаційно-ігровий період; виявити особливості адаптаційно-ігрового періоду в Новій українській початковій школі; визначити рівні та критерії готовності студентів до реалізації індивідуального підходу до вихованців в адаптаційно-ігровий період; обґрунтувати педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період
- 5. Перелік графічного матеріалу:** таблиці «Особливості підготовки майбутніх вчителів початкової школи в сучасних умовах», «Рівні професійної готовності майбутніх вчителів до роботи в адаптаційно-ігровому періоді», «Компоненти професійної готовності майбутніх вчителів до роботи в адаптаційно-ігровому періоді», «Критерії та показники готовності до роботи з дітьми в адаптаційно-ігровий період у початковій школі».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали консультанта	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Зубцова Ю. Є.	02.10.22 р.	02.10.22 р.
Розділ 1	Зубцова Ю. Є.	04.11.22р.	04.11.22 р.
Розділ 2	Зубцова Ю. Є.	23.03.23 р.	23.03.23 р.
Висновки	Зубцова Ю. Є.	07.09.23 р.	07.09.23 р.
Додатки	Зубцова Ю. Є.	21.09.23 р.	21.09.23 р.

7. Дата видачі завдання: _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір та систематизація матеріалу	жовтень-листопад	виконано
2	Написання вступу	листопад	виконано
3	Написання першого розділу	грудень-березень	виконано
4	Написання другого розділу	квітень-вересень	виконано
5	Написання висновків	вересень	виконано
6	Оформлення додатків	жовтень	виконано
7	Оформлення роботи, рецензування	жовтень-листопад	виконано
8	Захист	грудень	

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 72 с., 4 таблиць, 65 джерел.

Мета дослідження полягає у визначенні педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період.

Об'єкт дослідження: процес професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Предмет дослідження: педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення наукових джерел; спостереження, порівняння, систематизація, узагальнення.

Теоретичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період; структурно-змістовому вивченні готовності майбутніх учителів до роботи в адаптаційно-ігровий період.

Практичне значення дослідницької роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані у ході підготовки майбутніх учителів початкової школи для ефективної роботи з дітьми в адаптаційно-ігровий період.

Галузь використання: заклади освіти.

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ПЕРІОД, ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА, ОСВІТА, ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ, ПОЧАТКОВА ОСВІТА, ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ.

SUMMARY

Borodiei A. A. Preparation of future primary school teachers for work in the adaptation-game period.

The qualification work consists of an introduction, 2 parts, findings, a list of references (65 items).

Under the conditions of the implementation of the New Ukrainian School Concept, the functions and capabilities of the teacher are significantly expanded, new socio-professional roles of the teacher appear, the forms and methods of assessment in the educational process are changing. Also, according to the State Standard of Primary Education (2018), the content and requirements for the learning outcomes of junior high school students underwent numerous changes. The research revealed the problem of preparing future primary school teachers to work in the adaptation and play period.

The research purpose: to determine the pedagogical conditions for the preparation of future primary school teachers for work in the adaptation-game period.

The research tasks:

- 1) study the scientific literature on the research problem;
- 2) to analyze the problem of training future primary school teachers to work with children during the adaptation and play period;
- 3) specific features of the adaptation and play period in the New Ukrainian primary school;
- 4) establishing the level and criteria of students' readiness to implement an individual approach to pupils in the adaptation and play period;
- 5) justify the pedagogical conditions for the preparation of future primary school teachers for work in the adaptation-game period.

The research object: of the process of professional training of future primary school teachers.

The research subject: the pedagogical conditions for the preparation of future primary school teachers for work in the adaptation-game period.

The part 1 “Theory and practice of training future primary school teachers to work with children, the period of adaptation to school” the peculiarities of the training of future primary school teachers in modern conditions are studied; the peculiarities of the adaptation and play period in the New Ukrainian primary school are clarified; components, levels and criteria of professional readiness of future teachers to work in the adaptation-game period are considered.

The part 2 “ Experimental verification of the effectiveness of training the future teacher for work in the adaptation-game period” the methodology and research stages of formation of readiness for work in the adaptation-game period are considered; the pedagogical conditions for the formation of the readiness of the future primary school teacher to work in the adaptation-game period are determined.

The obtained results can be used by teachers and students of higher educational institutions in order to increase the effectiveness of educational work with younger schoolchildren, optimize the interaction between family and school, and improve the pedagogical culture of parents.

Keywords: adaptation-game period, professional training, education, pedagogical conditions, primary education, professional self-improvement.

ЗМІСТ

Вступ.....	8
Розділ 1. Теорія і практика підготовки майбутніх вчителів початкової школи до роботи з дітьми період адаптації до школи.....	12
1.1. Особливості підготовки майбутніх вчителів початкової школи в сучасних умовах.....	12
1.2. Особливості адаптаційно-ігрового періоду в Новій українській початковій школі.....	27
1.3. Компоненти, рівні та критерії професійної готовності майбутніх вчителів до роботи в адаптаційно-ігровий період.....	36
Розділ 2. Експериментальна перевірка ефективності підготовки майбутнього вчителя до роботи в адаптаційно-ігровий період.....	52
2.1. Методика та етапи дослідження формування готовності до роботи в адаптаційно-ігровий період.....	52
2.2. Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період.....	69
Висновки.....	79
Список використаних джерел.....	82

ВСТУП

Формування професійних умінь і навичок є актуальним питанням реформування національної системи освіти на тлі демократизації та гуманізації, виховання творчої, всебічної, здібної особистості, носія національних і загальнолюдських цінностей.

Сьогодні українська система початкової освіти змінюється відповідно до пріоритетів національно-цивілізаційних цінностей. Вона спрямована на надання можливостей для духовного саморозвитку, творчої самореалізації, задоволення індивідуальних інтелектуальних і культурних потреб.

Особливу увагу педагогічна теорія і практика сьогодні приділяє проблемі роботи з першокласникам в адаптаційно-ігровий період. Як відомо, «навчання учнів відповідно до їх здібностей», як принцип навчання і виховання дітей, існував у педагогіці завжди, але суть його завжди була невирішеною проблемою, яка потребує подальшого наукового дослідження. Принцип індивідуального підходу до першокласників у адаптаційно-ігровий період підкреслює необхідність систематичного вивчення не лише суспільних особливостей, а й унікальності в особистості кожної дитини, що є активним, формувальним, розвиваючим принципом для дітей. Створення умов для творчого розвитку дитини. особистості.

Говорячи про індивідуалізований підхід, ми маємо на увазі не адаптацію цілей і основного змісту навчання до окремої дитини, а адаптацію форм і методів виховного впливу на індивідуальні особливості для забезпечення загального розвитку особистості. Індивідуальний підхід створює найкращі можливості для кращої адаптації вашої дитини до школи та розвитку її пізнавальних здібностей, діяльності, хобі та талантів.

У педагогічній літературі та дисертаційних дослідженнях досліджується питання професійної підготовки вчителів у різних аспектах. О. Абдуліна, А. Алексюк (підготовка до професійної діяльності), Ю. Бабанський

(педагогічна підготовка), Г. Беленька, А. Богуш, Н. Буринська, С. Гончаренко, І. Зязюн, С. Мартиненко, О. Пехота, І. Підласий, Б. Сластьонін, Л. Хоружа та багато інших вчених.

Сучасні дослідження, що висвітлюють певні аспекти підготовки вчителів початкових класів, подано в роботах Г. Беленької (формування професійної компетентності); Г. Борин (організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкових класів у співпраці з батьками); І. Загородньої (формування основ педагогічної техніки в майбутніх вчителів початкових класів); Г. Іванюк (особистісно-орієнтовані моделі для підготовки вчителів початкових класів) Н. Лисенко, З. Плохій, Н. Глухова (підготовка вчителів початкових класів до організації природоохоронної дослідницької діяльності дітей) тощо.

Питанням індивідуального підходу до дітей у період адаптації сьогодні в теорії та практиці приділяється особлива увага. Адже видатні педагоги та психологи говорять про необхідність вироблення індивідуального підходу з урахуванням сукупності знань кожної дитини (Б. Ананьєв, Г. Костюк, О. Леонт'єв, В. Мясіщев, К. Платонов, С. Рубінштейн, К. Ушинський, Я. Корчак, М. Монтессорі, які звертали увагу на психологію особистості, її індивідуальні відмінності та типологічні особливості), на цьому продовжують наголошувати сучасні вчені та практики (А. Богуш, О. Вовчик-Блакитна, В. Котирло, О. Кононко, В. Кузьменко, С. Кулачківська, С. Ладивір, Т. Піроженко, О. Проскура).

Проте система професійно-педагогічної підготовки закладів вищої освіти значною мірою побудовані на традиційних технологіях навчання, що не сприяє підвищенню їх ефективності.

Національна програма «Освіта» (Україна в XXI столітті) описує основний процес реформування національної навчальної програми, яка надає пріоритет безперервному духовному розвитку, саморефлексії та задоволенню інтелектуальних і культурних потреб.

Це забезпечує високу якість педагогічних навичок, покращує професійні

стандарти вчителів, покращує здатність вчителів ефективно реагувати на потреби громадського здоров'я та сприяє розвитку учнів.

В умовах запровадження Концепції Нової української школи значно розширюються функції та можливості вчителя, з'являються нові соціально-професійні ролі педагога, змінюються форми та методи оцінювання в освітньому процесі. Також згідно Державного стандарту початкової освіти (2018) численних змін зазнав зміст, вимоги до результатів навчання молодших школярів.

Згідно з сучасними нововведеннями в освітньому просторі в суспільстві зросла потреба в таких вчителях, які були б активні, авторитетні, всебічно освічені, здатні до подальшого розвитку та самонавчання, психологічного та професійного вдосконалення, здатних застосовувати новітні досягнення теорії та практики освіти та налагоджувати особистісний діалог з учнями в процесі творчої самореалізації.

Мета дослідження полягає у визначенні педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період.

Завдання дослідження:

- проаналізувати проблему підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи з дітьми в адаптаційно-ігровий період;
- виявити особливості адаптаційно-ігрового періоду в Новій українській початковій школі;
- визначити рівні та критерії готовності студентів до реалізації індивідуального підходу до вихованців в адаптаційно-ігровий період;
- обґрунтувати педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період.

Об'єкт дослідження: процес професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Предмет дослідження: педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період.

Для досягнення мети та завдань дослідження використано такі методи:

- теоретичні: аналіз філософської, соціологічної, психологічної,

педагогічної літератури для визначення об'єкта, предмета, мети дослідження, формулювання його завдань; синтез, порівняння, класифікація, систематизація й узагальнення теоретичних та емпіричних даних для розроблення основних підходів до формування умов інтелектуального розвитку молодших школярів засобами інноваційних технологій, теоретичного обґрунтування педагогічних умов формування інтелектуального розвитку молодших школярів;

– емпіричні: діагностичні (анкетування, бесіди, педагогічні спостереження, тестування, інтерв'ювання, констатувальний, формувальний і контрольний етапи експерименту) для визначення рівнів сформованості у молодших школярів інтелектуальних здібностей, доведення доцільності розроблених педагогічних умов формування інтелектуального розвитку молодших школярів засобами інноваційних технологій;

– статистичні: метод математичної статистики для визначення валідності та надійності одержаних результатів, порівняння експериментальних даних із вихідними.

Теоретичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період; структурно-змістовому вивченні готовності майбутніх учителів до роботи в адаптаційно-ігровий період.

Практичне значення дослідницької роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані у ході підготовки майбутніх учителів початкової школи для ефективної роботи з дітьми в адаптаційно-ігровий період.

Матеріали кваліфікаційної роботи можуть бути використані викладачами, студентами закладів вищої освіти з метою підвищення ефективності виховної роботи з молодшими школярами, оптимізації взаємодії сім'ї та школи, підвищення педагогічної культури батьків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ В ПЕРІОД АДАПТАЦІЇ ДО ШКОЛИ

1.1. Особливості підготовки майбутніх вчителів початкової школи в сучасних умовах

Підготовка майбутніх вчителів початкової школи в сучасних умовах вимагає урахування багатьох особливостей, оскільки освітні та педагогічні вимоги змінюються відповідно до потреб сучасного суспільства і технологічних досягнень. Ось деякі з основних особливостей цієї підготовки:

– Інноваційний підхід до навчання в початковій школі передбачає активне використання сучасних методик і технологій з метою поліпшення навчального процесу та залучення учнів до активної навчальної діяльності. Давайте розглянемо цей підхід більш детально:

Використання технологій: вчителі повинні бути ознайомлені з сучасними технологіями та здатні використовувати їх у навчанні. Це може включати в себе використання комп'ютерів, планшетів, інтерактивних дошок та програмного забезпечення для створення інтерактивних уроків і завдань.

Онлайн-ресурси: вчителі повинні вміти знаходити та використовувати онлайн-ресурси для підтримки навчання, включаючи веб-сайти, електронні підручники, відеоуроки та інші інтерактивні матеріали.

Інтерактивні методи навчання: інноваційний підхід передбачає використання інтерактивних методів навчання, таких як використання ігор, групова робота, проекти та дослідження, що залучають учнів до активної участі у процесі навчання.

Індивідуалізація навчання: за допомогою інноваційних методик вчителі можуть створювати індивідуальні навчальні шляхи для кожного учня,

враховуючи їхні потреби та рівень знань.

Залучення до дослідницької роботи: вчителі можуть стимулювати учнів до проведення досліджень і власних проєктів, що сприяє розвитку критичного мислення та творчості.

Підтримка з боку адміністрації і батьків: інноваційний підхід потребує підтримки як з боку адміністрації школи, так і з боку батьків. Вчителі повинні співпрацювати з цими сторонами, щоб забезпечити ефективне впровадження інновацій.

Постійний професійний розвиток: інноваційний підхід вимагає від вчителів постійного професійного розвитку і навчання новим методам і технологіям.

Оцінка та звітність: вчителі повинні розробляти системи оцінювання, які відображають результати інноваційного підходу та сприяють вдосконаленню навчального процесу.

Інноваційний підхід допомагає підготувати учнів до життя в сучасному інформаційному суспільстві та забезпечити їм можливість розвивати навички, які стануть корисними в майбутньому. Вчителі, які активно впроваджують інноваційні методи та технології, сприяють покращенню якості навчання в початковій школі.

– Інклюзивна освіта є важливою складовою сучасної педагогічної практики і передбачає створення навчального середовища, де всі учні, включаючи тих, у кого є особливі потреби та здібності, мають можливість отримати якісну освіту та активно брати участь у навчальному процесі. Підготовка вчителів до роботи в інклюзивному середовищі є критично важливою. Розглянемо цей аспект більш детально:

Розуміння принципів інклюзивної освіти: вчителі повинні мати глибоке розуміння основних принципів інклюзивної освіти, таких як повага до різноманітності, індивідуальний підхід, участь учнів та співробітництво.

Спеціалізована підготовка: майбутні вчителі повинні проходити спеціальну підготовку з питань інклюзивної освіти, включаючи методи та

стратегії роботи з учнями з різними потребами.

Індивідуалізація навчання: вчителі мають навчитися створювати індивідуальні навчальні плани та підходи для кожного учня, враховуючи їхні потреби та здібності.

Психологічна готовність та емпатія: підготовка вчителів також має включати розвиток психологічної готовності до роботи з учнями, які можуть мати особливі потреби. Емпатія та розуміння психологічних аспектів розвитку дітей грають ключову роль у взаємодії з учнями та їхніми сім'ями.

Співпраця з іншими спеціалістами: вчителі в інклюзивній освіті часто працюють у співпраці з іншими спеціалістами, такими як психологи, логопеди, соціальні працівники. Тому важливо розвивати навички комунікації та співпраці з цими фахівцями .

Створення інклюзивної атмосфери: вчителі мають створювати атмосферу в класі, де кожен учень відчуває себе важливим та прийнятим.

Оцінка інклюзивного навчання: важливо розвивати навички оцінки та відстеження прогресу учнів у інклюзивному класі, зокрема застосовуючи різні методи оцінювання, щоб враховувати індивідуальні потреби.

Підтримка батьків і сімей: вчителі повинні активно співпрацювати з батьками та сім'ями учнів інклюзивних класів, надаючи їм інформацію, підтримку та ради щодо навчання і виховання дітей.

Інклюзивна освіта допомагає забезпечити рівні можливості для всіх учнів і підготовлює вчителів до роботи в сучасному різноманітному навчальному середовищі. Вчителі, які готові працювати з учнями з різними потребами та здібностями, грають важливу роль у створенні справедливого та включного суспільства.

– Розвиток критичного мислення та творчості учнів є важливою метою сучасної освіти, і вчителі початкової школи мають ключову роль у досягненні цих цілей. Давайте докладніше розглянемо, як підготовка вчителів сприяє розвитку критичного мислення, творчості та навичок самостійного навчання у дітей:

Розуміння критичного мислення: вчителі повинні розуміти сутність критичного мислення та його роль у процесі навчання. Критичне мислення включає в себе аналіз, оцінку та розуміння інформації, а також здатність до формулювання обґрунтованих висновків та аргументації своїх поглядів.

Створення стимулюючого середовища: вчителі повинні створювати навчальне середовище, яке сприяє розвитку критичного мислення та творчості. Це може включати в себе використання провокативних запитань, завдань і проблем для вирішення.

Розвиток творчих здібностей: вчителі мають надавати учням можливість розвивати свої творчі здібності через мистецтво, літературу, музику та інші форми виразу. Стимулювання творчості допомагає учням розвивати уяву та інноваційне мислення.

Використання різних методів навчання: вчителі повинні варіювати методи навчання, щоб сприяти критичному мисленню та творчому розвитку. Це може включати в себе дослідницькі проекти, дебати, групову роботу та інтерактивні уроки.

Розвиток аналітичних навичок: вчителі повинні сприяти розвитку аналітичних навичок учнів, вчачи їх аналізувати інформацію, виділяти головні пункти та визначати недоліки чи аргументи у текстах, виступах та інших джерелах.

Заохочення питань і досліджень: вчителі повинні заохочувати учнів ставити запитання і проводити дослідження. Це допомагає розвивати навички самостійного навчання та незалежного пошуку інформації.

Розвиток навичок вирішення проблем: вчителі можуть створювати ситуації, в яких учні повинні шукати рішення проблем та приймати рішення на основі аналізу і обґрунтування.

Оцінка та фідбек: важливо, щоб вчителі надавали обґрунтований фідбек щодо критичного мислення та творчого розвитку учнів, допомагаючи їм покращувати свої навички та стратегії.

Залучення до міжпредметних проектів: вчителі можуть сприяти розвитку

критичного мислення та творчості через участь учнів у міжпредметних проектах, які вимагають інтеграції знань з різних предметів.

Розвиток критичного мислення, творчості та навичок самостійного навчання є важливою складовою сучасної освіти, оскільки вони готують учнів до ефективного функціонування в сучасному інформаційному суспільстві. Підготовка майбутніх вчителів до роботи з цими аспектами допомагає покращити якість навчання та виховання в школах.

– Міжпредметні зв'язки є важливою складовою сучасного освітнього процесу, оскільки вони сприяють глибшому розумінню навчального матеріалу та розвитку комплексних навичок учнів. Підготовка майбутніх вчителів до роботи з міжпредметними зв'язками є важливою складовою їхньої професійної підготовки. Ось докладний розгляд цього аспекту:

Розуміння міжпредметних зв'язків: вчителі повинні розуміти, що міжпредметні зв'язки передбачають співпрацю різних предметів і дозволяють зв'язати знання з різних галузей.

Мета та користь міжпредметних зв'язків: майбутні вчителі повинні знати, що ці зв'язки допомагають учням розуміти глибше теми, розвивати критичне мислення, а також бачити практичність та застосовність знань у різних контекстах.

Співпраця з іншими вчителями: важливо, щоб майбутні вчителі були готові до співпраці з колегами і обміну ідеями щодо міжпредметних зв'язків. Це може включати в себе розробку спільних проектів та уроків.

Планування інтегрованих уроків: майбутні вчителі повинні навчитися планувати і проводити уроки, які поєднують в собі різні предмети та знання. Це може включати в себе створення тематичних проектів, інтердисциплінарних задач та інших методів.

Використання ресурсів і матеріалів: майбутні вчителі повинні знати, як знаходити та використовувати ресурси та матеріали, які допоможуть їм підтримувати міжпредметні зв'язки, такі як підручники, додаткова література, мультимедійні засоби тощо. Методична робота, направлена на вдосконалення

методики і модифікацію змісту навчання. Вона здійснюється педагогами, спільно з адміністрацією школи за наслідками аналізу психолого-педагогічного статусу першокласників [1, с. 241-245].

Оцінка міжпредметних зв'язків: вчителі повинні бути готові до оцінки роботи учнів з урахуванням міжпредметних зв'язків та сприяти розвитку у них вміння аналізувати та оцінювати інформацію з різних джерел.

Стимулювання творчості і критичного мислення: вчителі повинні заохочувати учнів розвивати творчість і критичне мислення, а це часто досягається через міжпредметні зв'язки, які дозволяють розглядати питання з різних точок зору.

Професійний розвиток: майбутні вчителі повинні бути готові до постійного професійного розвитку і навчання новим методам і стратегіям роботи з міжпредметними зв'язками.

Міжпредметні зв'язки важливі для створення більш інтегрованого та глибшого підходу до навчання, який розвиває учнів як мислителів і громадян. Підготовка майбутніх вчителів до цієї аспекту їхньої роботи є ключовою для покращення якості освіти .

– Педагогічна практика та стажування є важливою частиною професійної підготовки майбутніх вчителів. Це практичний етап, де студенти мають можливість застосовувати свої знання та навички в реальному навчальному середовищі і вчитися від досвідчених педагогів. Давайте розглянемо цей аспект більш докладно:

Навчальні заклади як майданчики практики: студенти, які готуються до кар'єри вчителів, зазвичай проводять педагогічну практику в різних навчальних закладах, таких як школи, дитячі садки чи інші освітні установи. Це дозволяє їм отримати практичний досвід роботи з учнями та вчителями.

Супровід і наставництво: важливо, щоб студенти мали наставників або наставниць, які б відповідали за їхнє стажування. Ці наставники мають бути досвідченими педагогами, які надають підтримку та конструктивний фідбек студентам під час їхньої практики .

Планування та ведення уроків: під час практики студенти мають можливість планувати та проводити уроки, спілкуватися зі своїми учнями, розробляти навчальні матеріали та оцінювати навчальний процес. Це допомагає їм набувати педагогічний досвід.

Робота з різними групами учнів: педагогічна практика може включати в себе роботу з учнями різних вікових категорій, з різними потребами та здібностями. Це допомагає студентам розвивати адаптаційні навички та вміння працювати з різнорідними класами.

Вивчення педагогічних методів і стратегій: під час практики студенти вивчають різні педагогічні методи та стратегії, які допоможуть їм покращити якість навчання та виховання учнів.

Аналіз і рефлексія: стажування також передбачає аналіз та рефлексію роботи студентів, щоб вони могли вдосконалювати свої педагогічні навички і вирішувати педагогічні завдання більш ефективно.

Підготовка до роботи в реальному класі: педагогічна практика готує студентів до роботи в реальних класах, де вони зустрінуться з різними викликами і можливостями.

Збільшення стажу: після завершення педагогічної практики багато студентів продовжують свій стаж роботи як асистенти вчителя або вчителі з обмеженим стажем, щоб поглибити свій досвід та отримати більше педагогічних навичок .

Педагогічна практика та стажування важливі для формування компетентних та підготовлених вчителів, які здатні працювати з учнями в реальних навчальних умовах і досягати високих результатів у навчанні та вихованні.

– Соціокультурна компетентність вчителів є ключовою складовою їх професійної підготовки, оскільки сучасна шкільна аудиторія дуже різноманітна з точки зору культурного та соціального фону учнів. Розглянемо цей аспект більш докладно:

Розуміння різноманітності: вчителі повинні розуміти, що їхні учні можуть

відрізнятися за культурою, мовою, релігією, етнічним походженням, соціальним статусом і багатьма іншими параметрами. Вони повинні приймати цю різноманітність як норму та цінність.

Сприяння інклюзивності: вчителі повинні створювати інклюзивне середовище, в якому кожен учень відчуває себе прийнятим та комфортно. Це може включати в себе врахування потреб дітей з різним культурним та соціальним фоном.

Міжкультурна освіта: вчителі повинні надавати можливості для міжкультурної освіти, що допомагає учням краще розуміти та поважати культури інших людей. Це може включати в себе вивчення різних культур, традицій та історій.

Мовна підготовка: вчителі повинні бути готові до роботи з учнями, які можуть мати різні мови, та розвивати навички мовного взаєморозуміння. Це особливо важливо в сучасному світі, де багатомовність стає все більшою реальністю.

Культурно-компетентні методи навчання: вчителі повинні розробляти та використовувати методи навчання, які враховують культурні особливості та досвід учнів. Це може включати в себе використання різних педагогічних підходів, які враховують культурні контексти.

Розвиток міжкультурних навичок учнів: вчителі повинні сприяти розвитку міжкультурних навичок у своїх учнів, що включає в себе вміння співпрацювати з людьми різних культур, розуміти та поважати різницю.

Відкритість до навчання: вчителі повинні бути відкриті до навчання про культури та соціальні реалії своїх учнів. Вони повинні бути готові вчитися від своїх учнів і вдосконалювати свої підходи до навчання.

Співпраця з батьками та громадою: вчителі повинні співпрацювати з батьками учнів і залучати їх до процесу навчання та виховання. Вони також можуть вести співпрацю з представниками громади, яка може внести важливий внесок у навчальний процес.

Соціокультурна компетентність вчителів є важливою для створення

сприятливого та інклюзивного навчального середовища, в якому кожен учень має можливість навчатися та розвиватися на максимальному рівні, незалежно від свого культурного та соціального фону.

– Акцент на розвиток мови і комунікації є однією з ключових складових професійної підготовки та роботи вчителів початкової школи. Це важлива сфера, оскільки мовна грамотність та навички ефективної комунікації впливають на успішність навчання та розвитку дітей. Давайте розглянемо цей аспект більш докладно:

Освіта в мовній грамотності: вчителі початкової школи повинні мати глибоке розуміння мови, правил граматики, орфографії та лексики. Вони повинні бути прикладом мовної грамотності для своїх учнів.

Розвиток мовних навичок учнів: вчителі повинні використовувати різноманітні методи та завдання для розвитку мовних навичок учнів, включаючи читання, письмо, слухання і говоріння.

Створення мовної середовища: важливо створювати мовне середовище в класі, що сприяє активному використанню мови. Це може включати в себе дискусії, літературні години, виступи та інші активності.

Індивідуальний підхід: нещодавні педагогічні та психологічні дослідження показали, що традиційний одновимірний підхід до навчальної діяльності є щонайменше неефективним, а дуже часто – навіть шкідливим для навчального процесу [15, с. 93]. Саме тому вчителі повинні враховувати індивідуальні особливості кожного учня у розвитку мовних навичок. Деякі діти можуть потребувати додаткової підтримки, тоді як інші можуть бути більш відваженими у використанні мови.

Використання мультимедіа та інтерактивних засобів: вчителі повинні використовувати сучасні технології, такі як комп'ютери, планшети та інтерактивні дошки, для навчання мови та комунікації. Це може зробити процес навчання більш захоплюючим і ефективним.

Сприяння розвитку комунікативних навичок: крім мови, вчителі повинні сприяти розвитку комунікативних навичок учнів. Це включає в себе вміння

висловлювати свої думки, слухати інших, розуміти погляди інших людей та вирішувати конфлікти.

Мовна культура та поведінка: вчителі повинні навчати не лише мовним навичкам, але і мовній культурі та ввічливості у спілкуванні.

Підтримка мовної різноманітності: вчителі повинні підтримувати та враховувати різноманітність мов, які говорять їхні учні, і сприяти розвитку багатомовності в класі.

Акцент на розвиток мови і комунікації є критично важливим для успіху вчителя початкової школи. Мовні навички є основою навчання та соціальної взаємодії, і вчителі відіграють ключову роль у їхньому розвитку у своїх учнів.

– Психологічна готовність вчителів є однією з ключових складових їх професійної підготовки і роботи з дітьми. Вона передбачає розуміння психологічних особливостей розвитку дітей, здатність до емпатії і вміння працювати зі студентами на психологічному рівні. Ось докладний розгляд цього аспекту:

Розуміння стадій розвитку: вчителі повинні мати глибоке розуміння стадій психологічного розвитку дітей від раннього дитинства до підліткового віку. Це допомагає їм адаптувати навчальний матеріал та методи до конкретного вікового групи .

Емпатія і співчуття: вчителі повинні мати розвинену емпатію та співчуття до своїх учнів. Розуміння та врахування емоційної сторони навчання допомагає побудувати довіру та ефективні взаємини.

Робота зі стресом і емоціями: учителі повинні бути готові допомагати дітям управляти стресом, а також розвивати їхні емоційні навички та соціальну компетентність.

Сприяння психологічному розвитку: вчителі повинні враховувати психологічні аспекти навчання та розвитку дітей у своїх планах і стратегіях навчання. Це може включати в себе створення сприятливого психологічного середовища та застосування педагогічних методів, які сприяють психологічному розвитку. Учитель, використовуючи знання з наукової освіти, зможе зробити

перехід від умов дошкільного закладу освіти (ДЗО) до умов НУШ поступовим і менш травмувальним. Завдяки подоланню страху до освітньої діяльності в молодшому шкільному віці, учні зможуть ефективно засвоювати нові знання, привносячи їх у стійку світоглядну систему завдяки науковій освіті [13, с. 57-63].

Підтримка при труднощах: учителі повинні бути готові надавати психологічну підтримку та допомогу дітям, які стикаються з труднощами в навчанні або особистому розвитку.

Конфліктологія і врегулювання конфліктів: вчителі повинні розвивати навички вирішення конфліктів і сприяти побудові позитивних міжособистісних відносин серед учнів.

Співпраця з психологами та педагогічними консультантами: важливо вміти співпрацювати зі спеціалістами у галузі психології та педагогіки, які можуть надавати додаткову експертну підтримку та рекомендації.

Розвиток особистості вчителя: вчителі повинні також піклуватися про свій власний психологічний стан та особистісний розвиток, оскільки це впливає на їхню здатність працювати з дітьми на психологічному рівні.

Психологічна готовність вчителів є фундаментальною для успіху в навчанні та розвитку учнів. Вона сприяє створенню позитивного навчального середовища, в якому діти відчуються комфортно та здатні до активного навчання і розвитку.

– Самоосвіта та професійний розвиток вчителів є надзвичайно важливими в сучасних умовах, коли освітні і педагогічні вимоги швидко змінюються. Це означає, що вчителі повинні бути готові постійно підтримувати та оновлювати свої знання та навички. Давайте розглянемо цей аспект більш докладно:

Розуміння потреби в професійному розвитку: вчителі повинні розуміти, що професійний розвиток є необхідністю, а не лише формальною вимогою. Вони повинні бачити важливість постійного удосконалення своїх навичок для покращення результатів навчання та розвитку учнів.

Самомотивація і саморегуляція: вчителі повинні розвивати навички

самомотивації та саморегуляції, щоб систематично займатися самоосвітою. Це включає в себе планування свого професійного розвитку, встановлення конкретних цілей і моніторинг їх досягнення.

Читання та дослідження: вчителі повинні бути активними читачами і дослідниками. Це означає читання актуальних книг, журналів, статей і досліджень з області педагогіки, психології та суміжних галузей.

Участь у професійних спілках і конференціях: вчителі повинні брати участь у роботі професійних спілок, семінарах, конференціях і вебінарах, де вони можуть обмінюватися досвідом з колегами і дізнаватися про нові педагогічні підходи і методи.

Менторство і співпраця з колегами: важливо, щоб вчителі співпрацювали зі своїми колегами і використовували менторство для навчання від досвідчених педагогів. Взаємодія з колегами сприяє обміну найкращими практиками.

Використання технологій: вчителі повинні використовувати сучасні технології для самоосвіти. Інтернет і онлайн-ресурси надають доступ до великої кількості освітніх матеріалів і курсів.

Застосування знань в практиці: важливо не лише набувати нові знання, але й застосовувати їх у практиці. Вчителі повинні експериментувати з новими методами і технологіями в навчанні та адаптувати їх до своїх уроків.

Оцінка і рефлексія: вчителі повинні постійно оцінювати свою роботу та робити рефлексію, щоб виявляти області для покращення та розвитку.

Самоосвіта та професійний розвиток є ключовими чинниками для успіху вчителя. Це допомагає вчителям залишатися актуальними, впроваджувати нові педагогічні підходи та забезпечувати якісну освіту для своїх учнів. Проте задля професійного розвитку майбутні фахівці повинні володіти мотиваційним компонентом – він забезпечує позитивну мотивацію вчителя до прояву і розвитку професійно-педагогічної компетентності, що виражається в інтересі до педагогічної діяльності, бажанні працювати, потребі в самоосвіті, саморозвитку [5, с. 57-61].

– Готовність до роботи в команді є важливою складовою професійної

підготовки вчителів початкової школи. Початкова школа часто характеризується специфічними особливостями та вимогами, що вимагають від вчителів ефективної співпраці з іншими педагогами, фахівцями та батьками. Ось більш докладний розгляд цього аспекту:

Розуміння важливості командної роботи: вчителі повинні усвідомлювати, що успішне навчання та розвиток учнів вимагає співпраці та взаємодії з іншими учасниками навчального процесу. Це може включати в себе інших вчителів, спеціалістів, адміністрацію та батьків.

Комунікаційні навички: вчителі повинні розвивати свої комунікаційні навички для ефективного спілкування з іншими учасниками команди. Це включає в себе вміння слухати, висловлювати свої ідеї, давати та приймати фідбек, а також розуміти позиції інших.

Спільне вирішення завдань і проблем: вчителі повинні бути готові спільно вирішувати завдання та проблеми, які виникають в навчальному процесі. Це може стосуватися питань виховання, методики навчання, організації подій тощо.

Обмін досвідом і ресурсами: вчителі мають сприяти обміну своїм досвідом, знаннями та ресурсами. Це допомагає використовувати найкращі педагогічні практики і забезпечувати належний рівень навчання для всіх учнів.

Спільна робота з батьками: вчителі також повинні вміти співпрацювати з батьками учнів. Це може включати в себе проведення батьківських зборів, зустрічей, спільних заходів та розмов про навчання та розвиток дитини.

Лідерські якості і роль в команді: у командній роботі вчителі можуть виступати у ролі лідера, сприяючи координації дій та досягненню спільних цілей. Важливо розвивати лідерські якості та вміння ефективно керувати командою.

Робота зі спеціалістами: учитель початкової школи може стикатися з дітьми, які мають особливі потреби. Співпраця зі спеціалістами, такими як психологи, логопеди, інструктори, є необхідною для забезпечення підтримки та розвитку цих дітей.

Розвиток толерантності та розуміння: вчителі повинні розвивати толерантність та розуміння різниці в поглядах і підходах до навчання серед

членів команди. Це сприяє сприйняттю різноманітності та покращує спільну роботу.

Готовність до роботи в команді вчителів початкової школи є важливим аспектом успішної освітньої системи. Колективна робота сприяє створенню більш ефективного навчального середовища та забезпечує підтримку індивідуальних потреб учнів.

Загальна мета підготовки майбутніх вчителів початкової школи полягає в тому, щоб забезпечити якісну та сучасну освіту для дітей, враховуючи всі особливості і вимоги сучасного освітнього середовища.

Таблиця 1.1

Особливості підготовки майбутніх вчителів початкової школи в сучасних умовах

Особливості підготовки	Опис
Інклюзивна освіта	Включає навчання стосовно роботи з учнями різних потреб та здібностей, включаючи дітей з особливими потребами.
Використання технологій	Вчителі повинні навчатися використовувати комп'ютери, планшети, онлайн-ресурси та інші сучасні засоби навчання.
Інтерактивні методи	Вимагає використання інтерактивних методів навчання, які залучають учнів до активної участі.
Індивідуалізація навчання	Забезпечує створення індивідуальних навчальних планів для кожного учня, враховуючи їхні потреби та здібності.
Дослідницька робота	Стимулює учнів до проведення досліджень та проєктів, що сприяє розвитку критичного мислення та творчості.

Продовження таблиці 1.1.

Психологічна готовність	Вчителі повинні бути готові працювати з дітьми на психологічному рівні та розуміти особливості розвитку дітей.
Співпраця з іншими спеціалістами	Вчителі часто працюють у співпраці з психологами, логопедами, соціальними працівниками та іншими фахівцями.
Постійний професійний розвиток	Вимагає постійного навчання та оновлення навичок та знань учительського корпусу.
Оцінка інклюзивного навчання	Вчителі повинні розвивати системи оцінювання, які відображають результати новаторського підходу та сприяють вдосконаленню навчального процесу.
Співпраця з адміністрацією і батьками	Підготовка вчителів передбачає роботу з адміністрацією та батьками з метою підтримки інновацій та впровадження змін у навчальному процесі.

Ця таблиця демонструє різні аспекти підготовки майбутніх вчителів початкової школи в сучасних умовах, які включають в себе інклюзивну освіту, використання технологій, інтерактивні методи, індивідуалізацію навчання, дослідницьку роботу, психологічну готовність, співпрацю з іншими спеціалістами, постійний професійний розвиток, оцінку інклюзивного навчання та співпрацю з адміністрацією і батьками. Всі ці аспекти важливі для забезпечення високої якості освіти в сучасних умовах.

1.2. Особливості адаптаційно-ігрового періоду в Новій українській початковій школі

Адаптаційно-ігровий період в Новій українській початковій школі є важливим етапом у навчальному процесі для молодших учнів. Цей період спрямований на забезпечення комфортного та успішного старту дітей у світі освіти. Особливості адаптаційно-ігрового періоду в Новій українській початковій школі включають.

1. Гра як основний метод навчання: важливою особливістю є використання гри як основного методу навчання. Гра допомагає дітям відчувати навчання як веселу та цікаву діяльність, сприяє розвитку та відкриттю нових знань через практичний досвід. Цінність ігрової діяльності виявляється і в тому, що в ході гри діти мають можливість активно спілкуватися, а це сприяє формуванню дитячого колективу [19, с. 17-20].

Використання гри як основного методу навчання в початковій школі є дуже ефективним та цікавим підходом, оскільки діти навчаються краще, коли вони відчують навчання як веселу та цікаву діяльність. Гра сприяє розвитку та відкриттю нових знань через практичний досвід, а також розвиває різні аспекти дитячого розвитку. Давайте розглянемо деталі цього підходу:

Мотивація до навчання: гра надає дітям можливість бути активними учасниками навчального процесу. Вони більш зацікавлені в заняттях, оскільки навчання стає цікавою та захоплюючою активністю, а не обов'язком.

Практичний досвід: гра дозволяє дітям навчатися через практичний досвід та самостійне випробування різних ситуацій. Також здатність критично аналізувати інформацію, розглядати питання з різних позицій, приймати обґрунтовані рішення [10, с. 183-216]. Наприклад, граючи в рольові ігри, вони можуть відтворити реальні ситуації та вирішувати завдання, що допомагає зрозуміти та закріпити концепції.

Розвиток креативності та уяви: гра сприяє розвитку уяви та креативності учнів. Вони можуть вигадувати різні історії, ролі, образи та ситуації, що

розширює їхні когнітивні можливості, також сформована здатність до художнього пізнання світу значною мірою сприяє розумовому вихованню, оскільки розвиває і збагачує інтелектуальні процеси [4, с. 14-17].

Соціальні навички: граючи разом, діти вчаться спілкуватися, співпрацювати та вирішувати конфлікти. Вони розвивають соціальні навички, які є важливими в їхньому пізнавальному та особистісному розвитку.

Засвоєння нових знань: гра може бути використана для закріплення та засвоєння нових знань. Вона дозволяє учням застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях та розвиває їхні аналітичні навички.

Позитивне ставлення до навчання: гра створює позитивну атмосферу в класі і формує позитивне ставлення до навчання та школи загалом. Діти сприймають навчання як веселу подорож у світ знань.

Адаптація до індивідуальних потреб: гра дозволяє вчителю адаптувати навчальний матеріал до індивідуальних потреб кожного учня, враховуючи їхні стилі навчання та інтереси.

Загалом, гра як основний метод навчання в початковій школі сприяє цікавому та ефективному процесу освіти, допомагає учням розвивати навички та знання, необхідні для подальшого успіху в навчанні та житті.

2. Індивідуальний підхід: учителі враховують індивідуальні особливості кожного учня та працюють з ними окремо, сприяючи розвитку їх потенціалу. Важливо створювати індивідуальні навчальні плани та завдання.

Індивідуальний підхід у навчанні – це методологічний підхід, який передбачає врахування та реагування на індивідуальні особливості кожного учня з метою забезпечення його успішного розвитку і навчання. Давайте розглянемо цей підхід більш детально:

Діагностика потреб учня: вчителі починають з діагностики потреб та особливостей кожного учня. Це може включати в себе аналіз рівня знань, навичок, інтересів, стилів навчання та інших факторів, що впливають на навчання.

Індивідуалізовані навчальні плани: на основі діагностики вчителі

розробляють індивідуалізовані навчальні плани для кожного учня. Ці плани враховують потреби, цілі та інтереси учня та визначають шляхи досягнення навчальних цілей.

Різноманітність методів навчання: вчителі використовують різноманітні методи навчання, щоб відповісти на індивідуальні потреби учнів. Це може включати в себе групову та індивідуальну роботу, використання різних навчальних матеріалів, інтерактивні методи, проекти та інше.

Спеціальні завдання і завдання на вдосконалення: учні отримують завдання, які відповідають їхньому рівню навчання. Деякі учні можуть отримувати завдання на вдосконалення певних навичок або вивчення нового матеріалу, тоді як інші можуть працювати над більш складними завданнями.

Формативна оцінка та зворотній зв'язок: вчителі надають зворотній зв'язок щодо успішності учнів та допомагають їм поліпшити свої навчальні навички. Формативна оцінка використовується для коригування навчального процесу .

Розвиток самостійності та відповідальності: індивідуальний підхід сприяє розвитку самостійності та відповідальності учнів за власне навчання. Вони більш вільно вибирають способи виконання завдань та відчують власну відповідальність за свій навчальний прогрес.

Сприяння інклюзивності: індивідуальний підхід може бути особливо важливим для учнів з особливими потребами, оскільки допомагає створити адаптоване навчання та навчальне середовище.

Підтримка батьківської співпраці: вчителі співпрацюють з батьками для забезпечення успішного навчання кожного учня. Вони надають рекомендації та підказки, як допомогти дитині вдома.

Індивідуальний підхід допомагає створити навчальне середовище, в якому кожен учень може досягнути свого потенціалу та розвинути власні здібності. Він сприяє більш успішному навчанню, розвитку особистості та формуванню позитивного ставлення до навчання.

3. Розвиток соціальних навичок: діти відчують адаптаційні

труднощі. Сутність полягає в тому, що психологічна неготовність до нових вимог, до подолання труднощів адаптаційного періоду сприяє не тільки негативному ставленню до школи і до навчання, але й погіршенню соматичного і психологічного здоров'я школярів [6, с. 295-297]. Важливою частиною адаптаційно-ігрового періоду є розвиток соціальних навичок, таких як спілкування, співпраця та взаємодія з однолітками. Гра та спільні завдання сприяють розвитку цих навичок.

Розвиток соціальних навичок в адаптаційно-ігровому періоді є важливою складовою виховання і навчання молодших школярів. Соціальні навички допомагають дітям встановлювати взаємозв'язки з однолітками, розвивати вміння спілкування та взаємодії в соціальних ситуаціях. Давайте розглянемо деталі розвитку соціальних навичок в адаптаційно-ігровому періоді;

Спілкування: учні вчаться ефективно спілкуватися з однолітками та дорослими. Гра допомагає дітям вивчати мовленнєві навички, включаючи вимову, лексичний запас та граматику.

Співпраця: граючи в команді або в парі, діти вчаться співпрацювати та вирішувати спільні завдання. Вони розуміють важливість комунікації та розділення обов'язків у групі.

Розвиток емпатії: граючи рольові ігри або розв'язуючи конфліктні ситуації, діти вчаться розуміти почуття та потреби інших людей. Це сприяє розвитку емпатії та здатності сприймати світ з позиції інших.

Вирішення конфліктів: граючи, діти можуть стикатися з конфліктними ситуаціями. Вони вчаться вирішувати конфлікти, розвиваючи навички компромісу, обговорення та пошуку рішень.

Соціальна адаптація: гра допомагає дітям адаптуватися до нових соціальних середовищ, таких як школа. Вони вчаться впроваджуватися в групу однолітків, розуміти соціальні норми та правила.

Сприйняття різних точок зору: граючи в рольові ігри, діти можуть розглядати ситуації з різних точок зору та розвивати здатність розуміти різні погляди та думки.

Будівництво дружби: граючи разом, діти можуть формувати нові дружби та вчитися бути частиною групи. Це сприяє розвитку соціальної підтримки та почуття належності.

Розвиток самоповаги: учні отримують можливість виступати перед іншими, ділитися своїми думками та ідеями, що сприяє розвитку самоповаги та впевненості.

Розвиток соціальних навичок у дітей є важливою складовою їхнього загального розвитку. Гра та спільні завдання в адаптаційно-ігровому періоді допомагають дітям навчитися взаємодіяти зі світом навколо себе та розвивати важливі соціальні навички, які вони використовуватимуть протягом усього життя.

4. Створення позитивного середовища: учителі створюють позитивне та підтримуюче середовище, де діти відчують себе впевнено та заохочено для вивчення нових речей.

Створення позитивного та підтримуючого навчального середовища є важливою складовою роботи вчителів у початковій школі. Це середовище сприяє розвитку дітей та створює умови для їхнього успіху та самореалізації. Розглянемо детально, як це досягається:

Позитивне ставлення вчителів: вчителі повинні виявляти позитивне ставлення до кожного учня. Це включає в себе підтримку, заохочення, та віра у потенціал кожного дитини. Вчителі демонструють позитивне ставлення своїми словами, жестами та вчинками .

Створення безпечного середовища: важливо, щоб діти відчували себе в безпеці в навчальному класі. Вчителі створюють правила та норми безпеки та забезпечують їх дотримання. Це включає в себе уважне відстеження, щоб запобігти будь-якому булінгу чи конфліктам між учнями.

Підтримка різноманітності: учителі враховують різноманітні індивідуальні потреби та особливості кожного учня. Вони створюють можливості для розвитку різних навичок та здібностей, незалежно від їхньої статі, релігії, етнічності чи інших параметрів.

Створення стимулюючих завдань і активностей: учителі розробляють навчальні завдання та активності, які стимулюють інтерес та активність учнів. Це може включати в себе інтерактивні уроки, проекти, групову роботу та інші методи, які роблять навчання цікавим і змістовним.

Підтримка самореалізації: вчителі допомагають учням розвивати свій потенціал та здібності. Вони сприяють самореалізації, допомагаючи учням визначити свої цілі та розробляти плани для їх досягнення.

Підтримка позитивної поведінки: учителі використовують позитивне підкріплення для заохочення позитивної поведінки та досягнень учнів. Це може включати в себе похвалу, нагороди, визнання досягнень тощо.

Розвиток самодисципліни і відповідальності: учителі вчать учнів важливості самодисципліни та відповідальності за свої дії. Вони сприяють формуванню навичок планування, організації та самоконтролю.

Розбудова позитивних взаємин: учителі сприяють створенню позитивних взаємин між учнями, сприяючи співпраці, взаєморозумінню та дружнім стосункам .

Позитивне навчальне середовище створює підґрунтя для успішного навчання та розвитку дітей. Воно сприяє психологічному комфорту та стимулює бажання навчатися та досягати власних цілей.

5. Розвиток мовлення та мовної грамотності: оскільки мова є основним інструментом навчання, велика увага приділяється розвитку мовлення та мовної грамотності через ігрові завдання та вправи.

Розвиток мовлення та мовної грамотності є однією з найважливіших завдань у навчанні молодших школярів. Оскільки мова є основним інструментом навчання і спілкування, вчителі початкової школи вкладають багато зусиль у створення ефективної системи розвитку цих навичок. Давайте розглянемо детально, як це досягається:

Словниковий запас: вчителі сприяють розвитку словникового запасу учнів шляхом введення нових слів, активного використання різних словникових джерел та заохочення до читання. Це допомагає дітям багато і

різноманітно висловлювати свої думки .

Фонетика і вимова: діти навчаються правильно вимовляти слова та фрази, а також розрізняти звуки мови. Граючи звукові ігри та виконуючи фонетичні вправи, вони покращують свою артикуляцію та вимову.

Мовлення: уроки спрямовані на розвиток логічного мовлення. Діти вчаться складати розповіді, аргументувати свої думки та висловлювати свої ідеї чітко та послідовно.

Читання і письмо: заняття з читання та письма розвивають мовні навички. Діти вчаться розпізнавати літери, читати слова, складати текст та правильно оформляти речення.

Мовна грамотність: вчителі використовують ігрові завдання та вправи для навчання граматичних правил. Діти вчаться будувати речення, використовуючи правильну граматику та синтаксис.

Розвиток комунікативних навичок: діти вчаться ефективно спілкуватися, слухати інших та висловлювати свої думки в мовленні. Граючи у ролеві ігри та діалоги, вони практикують навички комунікації. Комунікативна компетенція майбутніх вчителів початкової школи, зокрема іншомовна, підвищує загальну якість освіти в початкових класах [8, с. 21-25].

Ігрові методи: вчителі використовують ігри як засіб навчання мовлення та мовної грамотності. Гра надає можливість вчитися весело та цікаво, створює сприятливу атмосферу для розвитку мовних навичок.

Розвиток читацької культури: діти ознайомлюються зі світом літератури, читаючи різні книги та тексти. Це сприяє розвитку розуміння прочитаного, аналізу та критичного мислення.

Загальною метою цього процесу є підготовка учнів до ефективного спілкування, розуміння та використання мови як інструменту для навчання та взаємодії в суспільстві. Розвиток мовлення та мовної грамотності готує дітей до успішного навчання та подальшого життя.

6. Поступове введення академічного навчання: в адаптаційно-ігровому періоді важливо поступово вводити академічні предмети та завдання,

роблячи це в доступній та зрозумілій формі для дітей.

Поступове введення академічного навчання в адаптаційно-ігровому періоді є важливою стратегією для успішного розвитку дітей у початковій школі. Цей підхід допомагає плавно переходити від дитячого садка до більш серйозного та академічного навчання в школі. Наступність є закономірною умовою цілісності та ефективності освітнього процесу, чинником, який визначає логіку та послідовність навчання та виховання особистості на всіх вікових етапах [9, с. 35-19]. Розглянемо деталі цього процесу:

Поступовий перехід від ігор до навчання: у перших місяцях адаптаційно-ігрового періоду акцент зазвичай робиться на грі, спілкуванні та адаптації до нового соціального середовища. Діти мають можливість пристосовуватися до нових правил та режиму.

Оптимізація тривалості уроків: учні поступово звикають до більш тривалих занять. Спочатку уроки можуть бути короткими, а з часом збільшувати тривалість, адаптуючи дітей до академічного навчання.

Введення предметів поступово: учитель поступово вводить різні академічні предмети, починаючи з основних, таких як мова та математика. Поступово додаються інші предмети, такі як науки, мистецтво тощо.

Диференціація завдань: завдання та матеріали адаптуються до рівня підготовки дітей. Для дітей з різними можливостями та потребами створюються індивідуальні завдання та підходи.

Використання ігрових елементів в навчанні: для зрозумілості та цікавості дітей можна використовувати ігрові елементи в навчанні. Наприклад, графічні завдання, інтерактивні уроки, рольові ігри та інше.

Активна участь дітей: важливо створити умови для активної участі дітей у навчальному процесі. Вони повинні мати можливість висловлювати свої думки, задавати питання та розв'язувати завдання.

Збалансований підхід: вчителі стежать за психофізичним розвитком кожного учня і враховують його індивідуальні особливості при введенні академічного навчання.

Заохочення і підтримка: діти отримують підтримку та заохочення у навчанні. Похвала та позитивне підкріплення допомагають стимулювати бажання вчитися.

Поступове введення академічного навчання допомагає дітям адаптуватися до нового середовища та роль школяра, зберігаючи при цьому цікавість та мотивацію до навчання. Воно сприяє плавному переходу від дитячого садка до початкової школи та розвитку основних навичок, які будуть корисними протягом усього навчального процесу.

7. Залучення батьків: в адаптаційно-ігровому періоді активно залучаються батьки, щоб спільно з ними створювати позитивне навчальне оточення для дітей та підтримувати їх у навчанні.

Сприяння позитивному ставленню до навчання є важливим завданням для педагогів, особливо у початковій школі. Позитивне ставлення дітей до навчання створює умови для їхнього успіху, мотивує до активної участі та розвитку. Розглянемо детальніше, як це досягається:

Створення цікавих та захопливих уроків: педагоги розробляють уроки, які викликають цікавість та захоплення учнів. Вони використовують цікаві інтерактивні методи навчання, показуючи, що навчання може бути цікавим та веселим.

Пояснення важливості навчання: вчителі пояснюють дітям, чому навчання є важливим. Вони розкривають зв'язок між навчанням і досягненнями в житті, а також показують, як знання можуть бути корисними в реальному світі.

Підтримка та заохочення: педагоги заохочують учнів до самостійності та розвитку. Вони висловлюють позитивну оцінку за зусилля та досягнення, що стимулює дітей продовжувати працювати над своїм розвитком.

Індивідуальний підхід: педагоги враховують індивідуальні потреби та інтереси кожного учня. Це допомагає створити навчальні ситуації, які відповідають конкретним можливостям та стилі навчання кожного учня.

Використання позитивного підкріплення: педагоги використовують

позитивне підкріплення, таке як похвала та нагороди, для заохочення бажаного поведінки та досягнень учнів.

Здійснення зв'язку з реальним життям: вчителі демонструють, як знання, отримані в школі, можуть бути застосовані у повсякденному житті та майбутньому кар'єрному розвитку.

Розвиток самооцінки: педагоги допомагають учням розвивати позитивну самооцінку та віру в свої можливості. Вони сприяють розвитку внутрішньої мотивації для навчання.

Підтримка батьківської участі: педагоги співпрацюють з батьками, щоб спільно створювати позитивну навчальну атмосферу вдома і в школі.

Сприяння позитивному ставленню до навчання є ключовим елементом успішного навчання учнів. Коли діти бачать навчання як цікаву та важливу діяльність, вони більш активно взаємодіють з навчальним процесом та досягатимуть кращих результатів. Якщо негативні емоційні стани повторюються часто, це призводить до закріплення негативних особистісних якостей учителя (запальності, тривожності, песимізму) та негативно позначається на ефективності педагогічної діяльності, взаємовідносинах з учнями та колегами. Емоційна стійкість, емоційна відкритість і щирість – важливі якості сучасного вчителя [2, с. 78-87].

Адаптаційно-ігровий період в Новій українській початковій школі сприяє успішному старту дітей у світі освіти, розвиває їхні здібності та навички, та формує позитивне ставлення до навчання.

1.3. Компоненти, рівні та критерії професійної готовності майбутніх вчителів до роботи в адаптаційно-ігровий період

Зміна цільового спрямування початкової освіти в Україні щодо розкриття потенціалу кожного учня та забезпечення його особистісного розвитку надихає на інноваційні вектори педагогічної діяльності. Формування адаптаційного

потенціалу передбачає розвиток індивідуальних стратегій адаптації, включення у соціальні системи взаємодій, подолання адаптаційних бар'єрів, досягнення рівноваги між інтенціями особистості та здатністю успішно їх реалізувати в певних соціокультурних умовах [26, с. 60-64]. . Ці обставини зумовлюють зростання вимог до якості професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи та впливають на цілі, зміст і методику навчального процесу у ЗВО.

У працях дослідників даної теми розглядаються аксіологічні основи, закономірності, принципи, умови та зміст професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері освіти .

Основні аспекти, що розглядаються в цих дослідженнях, включають:

Аксіологічні основи в контексті професійної підготовки майбутніх освітян вивчаються для розкриття ціннісних орієнтацій та ціннісних структур, які формуються в учасників освітнього процесу. Основна мета цього аспекту дослідження полягає в розумінні і покращенні формування ціннісних відношень стосовно професійної діяльності та освіти загалом серед майбутніх педагогів.

Ключові аспекти аксіологічних основ включають :

– Ціннісні орієнтації: дослідження того, які цінності та цілі стоять перед майбутніми освітянами у виборі педагогічної професії та у підготовці до неї. Це може включати в себе такі аспекти, як важливість освіти, соціальна відповідальність, культурна та етична свідомість.

– Ціннісні структури: аналіз та розкриття того, які цінності та норми сприймаються як основні в педагогічній галузі та як вони впливають на професійну діяльність. Це включає в себе розуміння та прийняття загальноприйнятих цінностей у сфері освіти.

– Формування ціннісних ставлень: вивчення методів та стратегій, які сприяють формуванню позитивних ціннісних ставлень до професійної діяльності та навчання. Це може включати в себе роботу з моральними та етичними аспектами професійної педагогічної діяльності.

– Роль освіти в формуванні ціннісних орієнтацій: вивчення того, як освіта та навчальний процес впливають на формування ціннісних орієнтацій та цінностей учасників освітнього процесу.

– Вплив соціокультурного середовища: розгляд впливу соціокультурного середовища на формування ціннісних ставлень, а також можливостей для адаптації цінностей та норм у різних соціокультурних контекстах.

Аксіологічні основи є важливим аспектом в підготовці майбутніх освітян, оскільки вони визначають основи їхнього професійного становлення до педагогічної діяльності, впливають на їхні педагогічні вибори та роблять вплив на якість навчального процесу. Розуміння та врахування аксіологічних аспектів дозволяє покращити педагогічну підготовку майбутніх освітян та підготувати їх до викликів та відповідальності педагогічної професії, адже в огляді Концепції НУШ вказано, що вона є відповіддю на певні виклики часу, які характеризуються як «нерозв’язані проблеми вітчизняної системи освіти та її основоположної ланки –початкової освіти» [11, с. 15-30].

Закономірності та принципи, які визначають процес професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері освіти, є важливими аспектами дослідження. Вони спрямовані на аналіз і розуміння того, як здійснюється процес навчання та як він впливає на формування професійних компетенцій майбутніх педагогів.

Ключові аспекти закономірностей та принципів професійної підготовки включають :

– Закономірності розвитку професійних компетенцій: дослідження того, як професійні навички та знання майбутніх освітян розвиваються з часом та які етапи проходить студент в процесі свого навчання. Це може допомогти визначити, які практики та методи навчання є найбільш ефективними для формування професійних компетенцій.

– Принципи побудови навчального процесу: визначення основних принципів, які керують організацією навчання майбутніх фахівців. Це може

включати в себе принципи активного навчання, інтерактивності, індивідуалізації, партнерства між викладачем і студентами . У закладах вищої освіти відбувається перехід від пасивних форм навчання до активних та інтерактивних, за яких увага спрямовується на реалізацію особистісно-орієнтованого підходу до формування професійної компетентності [14, с. 51-57].

– Забезпечення якості навчання: розгляд процесів та методів контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів для забезпечення високої якості професійної підготовки. Це може включати в себе розробку тестів, практичних завдань, аналіз результатів індивідуального та групового навчання.

– Принципи педагогічної ефективності: розгляд методів та підходів, спрямованих на підвищення ефективності навчального процесу та досягнення найкращих результатів у формуванні професійних компетенцій.

– Принципи інноваційності: аналіз нових педагогічних підходів та інноваційних методів навчання, які можуть покращити якість професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері освіти.

Умови професійної підготовки мають велике значення для формування якісних педагогічних компетенцій у майбутніх освітян. Дослідження умов цієї підготовки може включати в себе ряд аспектів :

– Інфраструктура навчальних закладів: аналіз доступності та якості навчальної інфраструктури, такої як аудиторії, бібліотеки, лабораторії, інформаційні ресурси тощо. Ці умови впливають на можливість студентів отримати практичний досвід та доступ до необхідних ресурсів для навчання.

– Доступ до сучасних методик та технологій: вивчення наявності і можливостей використання сучасних методик навчання та педагогічних технологій. Це може включати в себе доступ до електронних ресурсів, веб-платформ для навчання, програмного забезпечення для створення уроків тощо.

– Практичні справи та стажування: дослідження можливостей для студентів отримати практичний досвід роботи в реальних умовах. Це може

включати в себе організацію педагогічних практик, стажувань у школах, дитячих садках або інших навчальних закладах.

– **Менторство та підтримка викладачів:** аналіз можливостей менторства та підтримки викладачами для майбутніх освітян. Важливо, щоб студенти мали можливість отримувати консультації та відгуки від досвідчених педагогів.

– **Індивідуалізація навчання:** розгляд можливостей індивідуалізації навчання, яка дозволяє студентам розвивати свої індивідуальні педагогічні навички та інтереси.

– **Участь у проектах та дослідженнях:** дослідження можливостей для студентів брати участь у педагогічних проектах, дослідженнях та інших активностях, які розширюють їхні знання та досвід. Залучення майбутніх педагогів до дослідно-експериментальної роботи з актуальних проблем педагогіки, виконання самостійних пошукових досліджень і завдань творчого характеру[17, с. 262].

Аналіз умов професійної підготовки допомагає визначити, наскільки ефективно відбувається процес формування професійних компетенцій у майбутніх освітян. Вдосконалення цих умов може покращити якість педагогічної підготовки та підготувати фахівців, які будуть готові до викликів у сфері освіти.

– **Зміст професійної підготовки майбутніх освітян** включає в себе різноманітні компоненти та аспекти, що спрямовані на формування висококваліфікованих педагогів. Основні компоненти та зміст такої підготовки можуть бути наступними:

– **Педагогічні науки:** вивчення теоретичних основ педагогіки та психології, які допомагають розуміти принципи навчання та виховання дітей. Це включає в себе вивчення педагогічних теорій, методик навчання, психологічних особливостей дітей різного віку та інших педагогічних аспектів.

– **Практичний досвід:** можливість отримання практичного досвіду в роботі з дітьми в навчальних закладах. Це включає в себе педагогічні практики,

стажування та інші форми роботи з учнями під керівництвом досвідчених вчителів.

– Методична підготовка: вивчення методик навчання та виховання, розробка власних уроків та програм, використання сучасних педагогічних технологій у навчальному процесі.

– Педагогічна психологія: розуміння психологічних особливостей дітей різного віку, їхніх соціальних та емоційних потреб, вміння працювати з індивідуальними особливостями кожного учня.

– Соціальна робота та виховання: освоєння навичок взаємодії з батьками, участь у роботі педагогічних рад та комісій, розвиток вмінь виховувати в учнів моральні цінності та соціальні навички.

– Педагогічна етика: ознайомлення з етичними нормами та стандартами професійної поведінки вчителя, розуміння відповідальності перед дітьми та їхніми батьками.

– Самоосвіта: самостійне навчання та професійний розвиток, включаючи читання наукової літератури, участь у навчальних курсах, семінарах та конференціях.

– Інноваційні підходи: вивчення сучасних інноваційних методик та технологій навчання, їх впровадження в навчальний процес.

– Зміст професійної підготовки майбутніх освітян допомагає формувати комплексну підготовку, яка охоплює теоретичні знання, практичний досвід та професійні навички, необхідні для успішної педагогічної діяльності.

Процес підготовки майбутніх фахівців включає ряд важливих етапів, які необхідно послідовно пройти для успішної педагогічної діяльності. Розглянемо ці етапи більш детально:

Вступ до навчального закладу: на цьому етапі студент визначає мету та цілі своєї освіти. Важливо правильно обрати навчальний заклад та спеціальність, яка відповідає його професійним і особистісним інтересам. Подання документів та проходження вступних випробувань, якщо вони

передбачені, є обов'язковими кроками. Також студент повинен ознайомитися з правилами та режимом навчального закладу, щоб ефективно функціонувати в ньому.

Академічна підготовка: на цьому етапі студент отримує академічну підготовку. Він вивчає педагогічні та психологічні дисципліни, що є основними складовими його майбутньої професійної діяльності. Цей процес включає в себе лекції, семінари, практичні заняття, де студенти отримують теоретичні та практичні знання.

Практичне стажування: навчаючись у вищому педагогічному навчальному закладі студенти мають не лише засвоїти теоретичні знання, сформувані практичні навички, професійну компетентність, але й вміти застосовувати їх на практиці [18, с. 56-58]. Практичне стажування є важливим етапом підготовки майбутнього фахівця. Під керівництвом досвідчених вчителів, студенти набувають практичний досвід роботи з учнями та учнівськими групами. Це дозволяє їм застосовувати набуті знання на практиці та набувати педагогічні навички.

Оцінка знань та навичок: після завершення академічної та практичної підготовки студенти проходять оцінку своїх знань та навичок. Це може включати в себе іспити, контрольні роботи, курсові проекти та інші форми оцінки. Здача кваліфікаційних робіт та дипломної роботи є однією з останніх стадій цього етапу.

Після дипломна підготовка: після отримання диплома, студент може взяти участь у навчальних курсах, семінарах та тренінгах, які допоможуть підвищити його кваліфікацію та підготувати до роботи в сучасних умовах освіти. Самоосвіта та постійне вдосконалення педагогічної майстерності також є важливими на цьому етапі.

Професійний розвиток: на цьому етапі випускники мають можливість подальшого розвитку в своїй професійній діяльності. Це може включати в себе отримання додаткових кваліфікацій, переведення до вищих посад або обрання спеціалізації в певній галузі педагогіки.

Ці етапи організації освітнього процесу допомагають майбутнім фахівцям підготуватися до професійної діяльності та набути необхідні знання та навички для успішної роботи в сфері освіти.

В свою чергу компоненти професійної готовності вчителів початкової школи включають:

Педагогічна компетентність: педагогічна компетентність вчителів початкової школи означає, що вони мають глибокі знання з основних предметів, які вони викладатимуть дітям. Розглянемо цей компонент більш детально:

Знання предмета: вчителі повинні мати високий рівень знань у предметних областях, які вони викладатимуть. Це включає в себе глибоке розуміння предмету, його структури та зв'язків між концепціями.

Педагогічні методи і стратегії: педагогічна компетентність також передбачає розуміння різних методів і стратегій навчання. Вчителі повинні знати, як ефективно пояснити матеріал, заохотити учнів до активної участі в уроках та використовувати різноманітні педагогічні підходи в залежності від потреб учнів.

Педагогічна психологія: розуміння психологічних особливостей дітей початкової школи є важливим аспектом професійної готовності вчителів. Ось деякі аспекти цього компонента:

Розвиток та психологічні потреби дітей: вчителі повинні мати знання про різні стадії розвитку дітей та їх психологічні потреби. Це допомагає створювати адекватні навчальні підходи та виховати підтримуюче середовище.

Мотивація та психологічна підтримка: розуміння того, як мотивувати учнів до навчання та як надавати психологічну підтримку у випадках стресу чи труднощів, є важливими навичками для вчителя.

Методична компетентність: методична компетентність вчителів полягає в їхній здатності розробляти та впроваджувати навчальні програми та використовувати сучасні методи та технології. Деталізуємо:

Розробка навчальних програм: вчителі повинні вміти створювати плани уроків та навчальні програми, які відповідають вимогам навчальних стандартів

і враховують потреби учнів.

Використання сучасних методів і технологій: вчителі повинні бути орієнтовані на використання сучасних методів навчання, включаючи інтерактивні технології та онлайн-ресурси.

Комунікативні навички: ефективна комунікація є важливою для створення позитивного навчального середовища. Детальніше:

Спілкування з дітьми: вчителі повинні бути здатні спілкуватися з дітьми на їхньому рівні, створюючи довіру та підтримку.

Співпраця з батьками: важливо вміти вести діалог з батьками учнів, слухати їхні погляди та сприяти партнерським відносинам.

Колегіальний обмін і співпраця: вчителі також мають вміти спілкуватися та співпрацювати з колегами для обміну досвідом та вдосконалення навчального процесу.

Організаційні навички: організаційні навички вчителя включають наступні аспекти :

Планування уроків та навчальних програм: вчителі повинні бути здатні структурувати навчальний процес і розробляти плани уроків.

Управління класом: важливо вміти забезпечити дисципліну та створити позитивну атмосферу в класі, що сприяє навчанню.

Організація ресурсів: вчителі повинні розуміти, як ефективно використовувати доступні ресурси для підтримки навчання.

В умовах упровадження в практику початкового навчання Концепції Нової української школи процес професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи системно модернізується, але певні напрями цієї роботи потребують подальшої розробки та вдосконалення.

Сучасна дидактика початкової освіти визначає два важливі цикли: адаптаційно-ігровий та основний. Організація освітнього процесу в межах кожного циклу передбачає підготовку майбутніх фахівців до використання певного професійного інструментарію задля ефективного вирішення завдань реалізації певного циклу. Теоретичний аналіз наукових праць та практичного

досвіду професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи засвідчив наявність суперечності між необхідністю професійної підготовки здобувачів вищої освіти до розвитку пізнавальної активності молодших школярів у процесі адаптаційно-ігрового циклу та браком теоретичних розвідок, нормативного та навчально-методичного забезпечення цього процесу в закладах вищої освіти педагогічного профілю.

Пізнавальна активність у молодших школярів є важливим аспектом їхнього навчання та розвитку. Ця активність визначається як готовність та прагнення дитини до самостійної пізнавальної діяльності, спрямованої на засвоєння знань і навичок, які накопичені людством і передаються через освіту. Вона виявляється в її ставленні до навчання та прагненні до активної участі у процесі навчання.

Молодші школярі є особливою аудиторією, оскільки вони перебувають на початковому етапі свого навчання, і їхня пізнавальна активність є ключовим показником якості освітнього процесу. Молодший шкільний вік вважають відносно спокійним періодом онтогенезу, протягом якого фізичний, психічний і соціальний розвиток дитини відбувається поступово й рівномірно [7, с. 12-15]. Основним завданням вчителя є створення такого навчального середовища, яке стимулює цю активність та сприяє розвитку дітей.

Адаптаційно-ігровий цикл спрямований на поступову адаптацію дітей до шкільного навчання через ігрову діяльність. Цей період передбачає створення психологічно комфортного середовища для дітей та сприяє розвитку їхньої пізнавальної активності. Основний цикл навчання передбачає більш систематичне та глибше засвоєння навчального матеріалу.

Вчителі початкової школи повинні враховувати ці цикли та створювати відповідні умови для розвитку пізнавальної активності дітей на кожному з них. Це включає в себе використання ігрових методів у навчанні, створення цікавих та стимулюючих завдань, а також розвиток у дітей навичок самостійної роботи та пошуку інформації.

Метою адаптаційно-ігрового циклу навчання, як визначено в Концепції

Нової української школи, є послідовна та поступова адаптація дитини до освітнього середовища та підготовка на національному ґрунті свідових, активних, здатних до праці наступних поколінь [20, с. 22]. У цей період молодший школяр потребує спеціальної уваги та підтримки від вчителя, оскільки він переходить з дошкільного до шкільного навчання. Важливою метою є забезпечення розвитку пізнавальної активності дитини та створення сприятливого середовища для її навчання та розвитку.

Для досягнення цієї мети вчителю потрібно:

Інноваційний стиль професійного мислення: вчителі мають бути готові до використання новаторських підходів та методів навчання, які сприяють активному розвитку учнів. Це включає в себе здатність до творчого мислення та пошуку нових способів навчання.

Розуміння психолого-педагогічних засад: вчителі повинні мати глибоке розуміння психологічних та педагогічних принципів, що стоять в основі адаптаційного навчання. Це включає в себе знання про розвиток дитини, її психологічні потреби та особливості.

Ефективний педагогічний інструментарій: вчителі повинні бути здатні вибирати та використовувати педагогічні методи та засоби, які найкраще відповідають потребам дітей у період адаптації. Це може включати в себе ігрові методи, інтерактивні завдання та інші педагогічні прийоми.

Організація навчальної взаємодії на принципах педагогіки партнерства: важливо встановити довірчі відносини з учнями, створити атмосферу взаємоповаги та співпраці в класі. Вчителі повинні бути готові слухати дітей та враховувати їхні думки та потреби.

Отже, адаптаційно-ігровий цикл навчання в Новій українській школі вимагає від вчителів багатостороннього підходу, включаючи інновації, глибоке розуміння психолого-педагогічних аспектів, вміння вибирати ефективні методи навчання та підтримувати партнерські відносини з учнями. Це допомагає забезпечити успішну адаптацію дітей до навчання та створити позитивне освітнє середовище.

У професійній підготовці вирішальне значення має встановлення особливостей педагогічної діяльності майбутніх учителів. Професійна підготовка вчителя – це об'єктивно повноцінний процес навчання, який дає змогу майбутньому вчителю набути професійно-методичних і загальнопедагогічних знань, визначити відповідні уміння та навички майбутніх спеціалістів під час проходження педагогічної практики, розвивати самовдосконалення, самовдосконалення здобувачів вищої освіти, та науковості через їхню професійну майстерність.

Результатом професійної підготовки є підготовленість майбутніх фахівців до професійної діяльності. Підготовка майбутнього вчителя до розвитку пізнавальної діяльності молодших класів у процесі адаптації до ігрового циклу є комплексним навчанням, що включає усвідомлення студентами вищих навчальних закладів необхідності та важливості вирішення цієї проблеми, а молодшими класами Психолого-педагогічні механізми розвитку пізнавальної активності в адаптаційно-ігровому циклі, розповіли про конкретні методи розвитку пізнавальної активності в адаптаційно-ігровому циклі у дітей молодших класів, проаналізувавши отримані результати для окреслення коректив у подальших діях. Ефективність процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи до розвитку пізнавальної активності молодших школярів значною мірою залежить від спеціально створених умов навчання.

Процес підготовки майбутнього вчителя початкової школи до розвитку пізнавальної діяльності молодших школярів в адаптованих ігрових циклах буде ефективним за умови виконання таких умов навчання: мотивація здобувачів вищої освіти до вивчення теоретичних аспектів розвитку пізнавальної діяльності у старших; вік молодших школярів, зміст навчальної частини «Загальна педагогіка» доповнено системою завдань, що мають на меті дати змогу майбутнім фахівцям осягнути практичні аспекти розвитку пізнавальної діяльності дітей молодших класів під час їх адаптації до ігровий цикл.

Тому професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи до

роботи в адапційно-ігровому періоді включає в себе різні компоненти, рівні та критерії, які дозволяють визначити готовність майбутніх учителів до роботи в адапційно-ігровому періоді та забезпечити якісну освіту для дітей початкової школи (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Рівні професійної готовності майбутніх вчителів до роботи в адапційно-ігровому періоді

Рівень готовності	Критерії професійної готовності
Початковий рівень	<ul style="list-style-type: none"> – Знання основних понять психології дитини. – Розуміння важливості ігрового навчання для дітей. – Основна підготовка до роботи з дітьми дошкільного віку. – Знання загальних педагогічних методів.
Середній рівень	<ul style="list-style-type: none"> - Глибше розуміння психології дітей віком 6-7 років. - Здатність застосовувати ігрові методи навчання в класній роботі. - Практичний досвід роботи з дітьми у період адаптації до школи. - Здатність створювати педагогічно сприятливе середовище для дітей.
Високий рівень	<ul style="list-style-type: none"> – Глибоке розуміння індивідуальних особливостей дітей у період адаптації. – Вміння адаптувати педагогічний підхід до потреб кожної дитини. – Здатність ефективно співпрацювати з батьками для підтримки адаптації дітей. – Вміння виявляти та реагувати на можливі проблеми адаптації.

Продовження таблиці 1.1.

Високий професійний рівень	<ul style="list-style-type: none"> – Розвинута педагогічна майстерність у роботі з дітьми у період адаптації. – Ефективний вплив на психосоціальний розвиток дітей через ігрове навчання. – Активна участь у дослідженнях та інноваціях у сфері адаптації дітей до школи. – Здатність розробляти і впроваджувати індивідуалізовані підходи до навчання дітей.
----------------------------	---

Ця таблиця, яка включає компоненти професійної готовності майбутніх вчителів до роботи в адаптаційно-ігровому періоді, є незамінним інструментом для оцінки та аналізу готовності вчителів до роботи з дітьми на цьому важливому етапі навчання.

Перший компонент, «Знання психології дитини», дозволяє вчителям розуміти психологічні особливості дітей у період адаптації, включаючи їх соціальні та емоційні потреби. Це допомагає створити ефективну стратегію навчання та підтримки.

Другий компонент, «Вміння застосовувати ігрові методи», підкреслює важливість використання ігрових підходів у навчанні, які сприяють адаптації дітей до шкільного середовища. Це робить навчання цікавим та заохочує активну участь дітей.

«Робота з батьками» є третім компонентом і відзначає важливість співпраці між вчителями та батьками для підтримки адаптації дітей. Організація батьківських зборів та консультацій грають ключову роль у цьому процесі.

«Адаптація до різних типів дітей» – четвертий компонент, який наголошує на необхідності індивідуального підходу до кожної дитини, враховуючи її унікальні особливості. Доведено, що у кожної дитини є свій темп і стиль психічного розвитку. Темп може бути прискореним чи уповільненим,

поступовим або нерівномірним, гармонійним чи хаотичним[3, с. 173-176].

П'ятий компонент, «Створення психологічно сприятливого середовища», підкреслює важливість створення класної атмосфери, де діти почувають себе комфортно та готові до навчання. «Практичний досвід» як шостий компонент включає в себе реальний досвід роботи з дітьми під час адаптації до школи, включаючи стажування та власну педагогічну практику. Використання в учительській практиці, поряд з апробованими засобами, оригінальних нових підходів до вирішення завдань, їх успішна реалізація у власній діяльності (вчитель-новатор) [12, с. 97-100].

Сьомий компонент, «Аналіз та оцінка прогресу», наголошує на важливості виявлення та аналізу прогресу адаптації кожної дитини та внесення необхідних коректив у навчальний процес (табл.1.2).

Таблиця 1.2

Компоненти професійної готовності майбутніх вчителів до роботи в адаптаційно-ігровому періоді

Компонент професійної готовності	Опис компонента
Знання психології дитини	Розуміння психологічних особливостей дітей у період адаптації до школи, їх соціальних та емоційних потреб.
Вміння застосовувати ігрові методи	Здатність створювати та використовувати ігрові методи навчання, які сприяють адаптації дітей до навчання у школі.
Робота з батьками	Вміння співпрацювати з батьками для підтримки адаптації дітей, організація батьківських зборів та консультацій з питань адаптації.
Адаптація до різних типів дітей	Здатність враховувати індивідуальні особливості кожної дитини та адаптувати навчальний підхід до її потреб.

Продовження таблиці 1.2

Створення психологічно сприятливого середовища	Здатність створювати класне середовище, де діти почувають себе комфортно та заохочуються до активного навчання.
Практичний досвід	Наявність практичного досвіду роботи з дітьми у період адаптації до школи, включаючи стажування та власну педагогічну практику.
Аналіз та оцінка прогресу	Здатність виявляти та аналізувати прогрес адаптації кожної дитини та вносити необхідні корективи в навчальний процес.

Компоненти професійної готовності майбутніх вчителів до роботи в адаптаційно-ігровому періоді допомагають визначити ключові аспекти, на які вчителі повинні звернути увагу для успішної роботи з дітьми у цей важливий період. Вони включають знання, навички та вміння, які необхідні для створення педагогічно сприятливого середовища та підтримки адаптації дітей до школи. Насамкінець, основний висновок полягає в тому, що для ефективної підготовки майбутніх вчителів до роботи в адаптаційно-ігровому періоді важливо враховувати ці компоненти та надавати належну увагу розвитку кожного з них.

Таким чином, підготовка майбутніх вчителів початкової школи до роботи з дітьми під час періоду адаптації до школи є важливою галуззю освіти. В цьому періоді діти потребують особливої підтримки та підготовки вчителів. Ключові аспекти включають розуміння психології дітей, використання ігрових методів навчання, адаптацію до різних типів дітей, співпрацю з батьками, соціальну роботу та педагогічну підтримку, практичний досвід в школі, створення психологічно сприятливого середовища, та оцінку і відстеження прогресу. Ці аспекти є важливими для успішної адаптації дітей до школи та їхнього подальшого розвитку.

РОЗДІЛ 2

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ В АДАПЦІЙНО-ІГРОВИЙ ПЕРІОД

2.1. Методика та етапи дослідження формування готовності до роботи в адапційно-ігровий період

У першому розділі дослідження визначено особливості підготовки майбутніх учителів початкової школи в сучасних умовах до роботи в адапційно-ігровий період та описано особливості даного періоду. Комплексний характер готовності впливає на вибір діагностичних критеріїв цієї професійно-особистісної характеристики, про які буде сказано нижче.

Важлива передумова для дослідження та вдосконалення процесу формування готовності майбутніх учителів початкових класів працювати під час адапційно-ігрового періоду дітей молодших класів є визначення відповідних критеріїв та показники.

З метою виділення критеріїв оцінки готовності майбутніх учителів до роботи під час адаптаційно-ігрового періоду у початковій школі з відповідними показниками та визначення рівнів готовності перейдемо до розгляду відповідних понять.

Так, Велика енциклопедія пояснює визначення «критеріїв» як певна характеристика, яка допомагає оцінити, визначити та класифікувати будь-що, і це міра судження. Зміст поняття «критерій» можна знайти в таких значеннях: оцінка, судження, шкала, набір ознак, умови та ознаки надійності. Дослідниця З. Курлянд визначає це поняття як судження, оціночну шкалу, необхідні умови існування та ідентифікації процесу чи явища та вважає, що аналіз і виявлення певної дослідницької цінності має включати не лише її символи, а й критерій. Для визначення того, якою мірою символ виражає процес або явище, що

розглядається [61].

Розглянуто критерії в працях дослідників Т. Байбари та О. Савченко, як точне значення, як ознака масштабу об'єкта оцінки. На думку І. Ісаєва, критерії – це певні ознаки, які полегшують оцінку, судити [62, с. 6]. Цікавими видаються міркування дослідників з цього питання Ю. Туранов та В. Урський, які пояснили поняття «критерій», вони трактують, як рівень оцінювання визначених параметрів, що описуються за допомогою певних показників [63].

Нам також імпонує теза Н. Баловсяк про те, що розкриття кожного критерію став можливим завдяки аналізу системи показників, які його деталізують. Як підкреслила А. Семенова, індикатори визначають стан або рівень розвитку конкретного критерію. Показник – це якась подія або явище, за допомогою якого можна виразити і відстежити динаміку будь-якого процесу [64].

Тому в рамках нашого дослідження ми визначаємо критерії як атрибути, ознаки та властивості досліджуваного об'єкта, що дозволяють узагальнити та зробити певні висновки про справжній стан та рівень його сформованості та розвитку. Через показники ми можемо зрозуміти якісні та кількісні характеристики будь-якої якості, ознаки, властивості досліджуваного об'єкта, тобто рівень сформованості того чи іншого стандарту. Виділяючи критерії вивчення понять, важливо відзначити, що через них можна виділити ступінь готовності формування того чи іншого критерію. Виділяючи критерії для вивчених понять слід звернути увагу на те, щоб за ними можна було виділити рівні готовності.

Критерії готовності майбутнього вчителя початкової школи до роботи з дітьми на адаптаційно-ігровому етапах містять певні ознаки, які дозволяють виявити наявність чи відсутність готовності майбутнього вчителя в тій чи іншій сфері.

Що стосується встановлення сутності поняття «показник», то в Тлумачному словнику української мови, визначення пояснюється так: «свідчення, доказ, ознака чогось; наочні дані про результати якоїсь роботи,

процесу; дані про досягнення чогось; дані, що вказують на кількість чого-небудь»[65, с. 838].

Дещо конкретніше розглянемо характеристики цього поняття, запропоноване Т. Лукіною: «Показник – узагальнення за певними логіко-математичними правилами дані дослідження, які використовуються для перевірки гіпотез, основних обґрунтувань висновків».

Ми повністю підтримуємо позицію Г. Макарової, яка розглядає показники як частину критеріїв і підкреслює, що «показники повинні відображати індивідуальні характеристики та особливості предмета дослідження і слугувати засобом накопичення кількісних та якісних даних для узагальнення критеріїв». Водночас дослідниця зазначає, що показники є вимірниками критеріїв, а отже, повинні характеризуватися конкретністю та діагностичністю, тобто легкістю спостереження, обліку та реєстрації. Кожен критерій містить набір показників, які характеризують його якісні та кількісні аспекти.

Тому в основі розгляду питання про підготовленість майбутніх учителів які будуть працювати з дітьми на адаптаційному та ігровому етапах початкової школи та аналізу робіт таких науковців як В. Євдокимова, В. Імбер, І. Ісаєва, З. Курлянд, А. Коломієць, Т. Коломійця, Т. Олійник, О. Савченко, дозволяють нам виділити певні критерії нашого дослідження: мотиваційно-цільовий, змістово-когнітивний, діяльнісно-творчий, результативно-корекційний.

Отже, перейдемо до характеристик встановлених критеріїв:

1) мотиваційно-цільовий критерій – визначення інтересів майбутніх вчителів в обраній професії; їхнє ставлення до учасників навчання та до застосування специфічних методів навчання адекватних адаптаційно-ігровому періоду; наявність мотивації та бажання застосувати свої знання та досвід у професії; бажання удосконалювати та передавати знання учням під час адаптаційно-ігрового періоду;

2) змістово-когнітивний критерій – розуміння сутності, змісту та особливостей роботи з дітьми молодшого шкільного віку під час навчання в адаптаційно-ігровому періоді; знання технологій, форм, методів та прийомів

роботи адекватних адаптаційно-ігровому періоду;

3) діяльнісно-творчий критерій – вміння застосовувати та добирати оптимальні технології, форми, методи та прийоми навчання учнів в адаптаційно-ігровому періоді; створення власних авторських педагогічних технологій та їх реалізація; прояви творчості, ініціативи та незалежності під час організації та проведення навчання дітей в адаптаційно-ігровий період;

4) результативно-корекційний критерій – сукупність якостей і здібностей майбутнього вчителя, що дасть йому змогу успішно організувати і використовувати отримані знання з теорії в навчальній діяльності; здатність майбутніх вчителів початкової освіти до самонавчання та самооцінки, вміння застосовувати педагогічну рефлексію.

Визначені критерії містять показники, які представлені в таблиці, що подана нижче 2.1

Таблиця 2.1.

Критерії та показники готовності до роботи з дітьми в адаптаційно-ігровий період у початковій школі

Критерії	Показники
Мотиваційно-цільовий критерій	1. Позитивне ставлення до учасників навчання та до застосування специфічних методів навчання адекватних адаптаційно-ігровому періоду
	2. Наявність мотивації та бажання використовувати свій досвід у цій галузі.
	3. Бажання удосконалювати та передавати знання учням під час адаптаційно-ігрового періоду
	4. Визначення цілей майбутніх студентів-педагогів на обраному професійному шляху.

Продовження таблиці 2.1.

Змістово-когнітивний критерій	1. Розуміння сутності, змісту та особливостей роботи з дітьми молодшого шкільного віку під час навчання в адаптаційно-ігровому періоді
	2. Знання технологій, форм, методів та прийомів роботи адекватних адаптаційно-ігровому періоду
Діяльнісно-творчий критерій	1. Вміння застосовувати та добирати оптимальні технології, форми, методи та прийоми навчання учнів в адаптаційно-ігровому періоді
	2. Створення власних авторських педагогічних технологій та їх реалізація
	3. Прояви творчості, ініціативи та незалежності під час організації та проведення навчання дітей в адаптаційно-ігровий період
Результативно-корекційний критерій	1. Здатність до самонавчання та об'єктивної самооцінки своїх можливостей і результатів діяльності, вміння застосовувати педагогічну рефлексію
	2. Сукупність якостей і здібностей майбутнього вчителя, що дасть йому змогу успішно організувати і використовувати отримані знання з теорії в навчальній діяльності

Вибрані критерії та відповідні їм показники готовності майбутніх вчителів працювати під час адаптаційно-ігрового періоду дітей в початковій школі вимагають підбору діагностичних засобів з певною метою, а саме оцінювання його кількісних та якісних характеристик. Для цього слід застосовувати рівневий підхід. Отже, педагогічний словник визначає поняття «рівень» як ступінь досягнення чогось або у будь-чому. Питання нашого дослідження дозволяє зробити висновок, що рівень – це ступінь сформованості професійних навичок.

Під рівнем готовності майбутніх учителів до використання освітніх технологій у початковій школі розуміємо ступінь досягнення майбутніми

вчителями знань, умінь і навичок роботи з учнями, які перебувають в адаптаційно-ігровому періоді. На основі обраних критеріїв та відповідних показників було визначено такі рівні формування готовності підготовки майбутніх учителів до роботи в адаптаційно-ігровий період: високий (творчий), оптимальний (продуктивний), середній (репродуктивний), низький (некомпетентний). Вокремлені рівені свідчать про готовність майбутніх учителів працювати з дітьми в адаптаційно-ігровий період в початковій школі, вказуючи на рівень та оцінку цієї якості.

Професійні здібності високого (творчого) рівня характеризуються визначенням стійких інтересів майбутніх студентів вчителів в обраній професії; їхнім позитивним ставленням до учасників навчання та до застосування специфічних методів навчання адекватних адаптаційно-ігровому періоду; наявністю стійкої мотивації та бажання застосувати свої знання та досвід у професії; бажання удосконалювати та передавати знання учням під час адаптаційно-ігрового періоду; високим рівнем знань та розуміння сутності, змісту та особливостей роботи з дітьми молодшого шкільного віку під час навчання в адаптаційно-ігровому періоді; досконалими знаннями технологій, форм, методів та прийомів роботи адекватних адаптаційно-ігровому періоду; високим рівнем вміння застосовувати та добирати оптимальні технології, форми, методи та прийоми навчання учнів в адаптаційно-ігровому періоді; створення власних авторських педагогічних технологій та їх реалізація; прояви творчості, ініціативи та незалежності під час організації та проведення навчання дітей в адаптаційно-ігровий період; володінням сукупністю якостей і здібностей майбутнього вчителя, що дасть йому змогу успішно організувати і використовувати отримані знання з теорії в навчальній діяльності; здатність майбутніх вчителів початкової освіти до самонавчання та самооцінки, вміння застосовувати педагогічну рефлексію.

Оптимальний (продуктивний) рівень професійної компетентності характеризується достатнім інтересом майбутніх студентів вчителів в обраній професії; їхнім ставленням до учасників навчання та до застосування специфічних

методів навчання адекватних адаптаційно-ігровому періоду, як правило позитивне; наявна відносно стійка мотивація та бажання застосувати свої знання та досвід у професії; достатнім рівнем знань та розуміння сутності, змісту та особливостей роботи з дітьми молодшого шкільного віку під час навчання в адаптаційно-ігровому періоді; знання технологій, форм, методів та прийомів роботи адекватних адаптаційно-ігровому періоду; достатнім рівень вміння застосовувати та добирати оптимальні технології, форми, методи та прийоми навчання учнів в адаптаційно-ігровому періоді; володінням сукупністей якостей і здібностей майбутнього вчителя, що дасть йому змогу успішно організувати і використовувати отримані знання з теорії в навчальній діяльності; здатність майбутніх вчителів початкової освіти до самонавчання та самооцінки, вміння застосовувати педагогічну рефлексію.

Середній (репродуктивний) рівень професійної компетентності характеризується нестійкими інтересами майбутніх студентів вчителів в обраній професії; їхнє ставлення до учасників навчання та до застосування специфічних методів навчання адекватних адаптаційно-ігровому періоду епізодичне; середнім рівнем знань та розуміння сутності, змісту та особливостей роботи з дітьми молодшого шкільного віку під час навчання в адаптаційно-ігровому періоді; знання технологій, форм, методів та прийомів роботи адекватних адаптаційно-ігровому періоду; середнім рівень вміння застосовувати та добирати оптимальні технології, форми, методи та прийоми навчання учнів в адаптаційно-ігровому періоді; здатність майбутніх вчителів початкової освіти до самонавчання та самооцінки, вміння застосовувати педагогічну рефлексію.

Низький рівень професійної компетентності (некомпетентність) характеризується наявністю особистісних схильностей, зовнішніх спонукань до професійної діяльності та навчання, недостатнім рівнем базових знань для успішного виконання професійної діяльності, відсутністю професійних навичок, нестійкими або негативними результатами, а також недостатньою самооцінкою, байдужим ставленням до дітей, невмінням володіти своїми психічними станами, середнього або низького рівня розвитку комунікативних умінь, що не дають

можливості успішно вирішувати професійні задачі. Неусвідомлено некомпетентний рівень виявляється у впевненості, що функції вчителя початкових класів можна виконувати без необхідної підготовки.

В результаті дослідження ми склали діагностичний інструментарій, за допомогою якого можна оцінити здатність майбутніх учителів початкових класів до роботи з дітьми в адаптаційно-ігровий період, враховуючи наведені критерії та показники, а саме:

- методика діагностики комунікативних та організаторських здібностей;
- методика вивчення спрямованості особистості (Б. Басса);
- методика «Вивчення мотивів навчальної діяльності студентів» (А. Реан, В. Якунін);
- методика «Мотивація навчання у вузі» (Т. Ільїна);
- опитувальник «Вивчення професійної готовності» (Л. Кабардова);
- тест Дж. Холланда на визначення типу особистості;
- «самооцінка адаптивності» (модифікований варіант методики С. Болтівця);
- діагностика особистісних творчих здібностей (Є. Тунік);
- тест «Креативність» (Н. Вишнякова).

Важливими професійними якостями для спеціалістів початкової освіти є комунікативні та організаторські здібності, якості в емоційно-вольовій сфері. Саме тому в своєму дослідженні ми розглядаємо методику наведену нижче.

Так, метою діагностики комунікативних і організаторських здібностей є виявлення комунікативних та організаторських здібностей індивіда (здатність чітко та швидко встановлювати ділові та соціальні стосунки з людьми, прагнення до розширення контактів, участь у груповій діяльності, здатність впливати на інших, бажання проявляти ініціативу).

Методика складається з 40 питань, на кожне з яких необхідно відповісти «так» або «ні». Проведення методики займає 10-15 хвилин. Після цього за

ключем визначається рівень комунікативних та організаторських здібностей, а саме:

1. Досліджувані, які отримали 1 бал, характеризуються низьким рівнем комунікативних та організаторських здібностей.

2. Досліджувані з 2 балами характеризуються комунікаційними та організаторськими здібностями нижче середнього. Їм важко спілкуватися, вони відчувають дискомфорт в нових компаніях і колективах, вважають за краще бути на самоті, обмежують знайомства, важко спілкуватися з людьми і виступати перед аудиторією, не можуть визначити свій напрямок у незнайомих ситуаціях, не відстоюють свою думку, важко реагуючи на образи, виявляють знижену ініціативу в громадській діяльності, у багатьох випадках ухиляються від прийняття самостійних рішень.

3. Середній рівень комунікативних та організаторських здібностей характерний для досліджуваних, які отримали 3 бали. Вони прагнуть контактувати з людьми, не обмежують коло знайомств, відстоюють власні погляди, планують свою роботу, але їхній потенціал здібностей не характеризується високою стабільністю.

4. Досліджувані, які отримали 4 бали, належать до групи з високими комунікативними та організаторськими здібностями. Не губляться в нових ситуаціях, швидко заводять друзів, завжди прагнуть розширити коло друзів і знайомих, беруть участь у громадських заходах, допомагають рідним і близьким, проявляють ініціативу в спілкуванні, подобається брати участь у проектах. Здатні самостійно приймати рішення навіть у складних ситуаціях. Все це вони роблять з власної волі, а не з примусу.

5. Досліджувані, які отримали оцінку 5 демонструють дуже високий рівень розвитку комунікативних та організаторських здібностей. Відчувають потребу в спілкуванні та організаторській діяльності, ініціативні у своїх зусиллях, швидко визначають напрямок навіть у складних ситуаціях, невимушені та активні в нових колективах, здатні вирішувати важливі проблеми та труднощі, схильні приймати самостійні рішення в ситуаціях і прагнуть

захистити себе. Вони здатні мати власну думку і заохочувати до цього своїх однолітків, можуть вдихнути життя в будь-яку справу, їм подобається організовувати різні ігри та заходи, наполегливо займаються будь-якою діяльністю, яка їх приваблює. Вони самі шукають щось для задоволення своїх комунікаційних та організаційних потреб.

Розглядаючи методику вивчення спрямованості особистості (Б. Басса), можна визначити, що метою є визначення ступеня орієнтованості індивіда на себе, своє спілкування, роботу.

Анкета містить 27 пунктів опису та три можливі варіанти відповіді, які на практиці відповідають трьом типам спрямованості особистості, визначеним вище.

Результати аналізу можуть вказувати на:

- спрямованість на себе, тобто орієнтація на негайні вигоди та задоволення; агресивність для досягнення певної посади, конкурентні тенденції, страх, замкнутість, дратівливість, прагнення до влади;
- спрямованість на спілкування означає прагнення індивіда підтримувати стосунки з іншими; орієнтацію на спільну діяльність (переважно заради спілкування); орієнтацію на соціальне визнання; залежність від груп і бажання взаємодіяти з людьми;кладається потреби в емоційних стосунках;
- спрямованість на роботу, особиста зацікавленість у вирішенні ділових проблем діяльністю, найкраще виконання роботи; орієнтація на ділову співпрацю; вміння відстоювати свою точку зору в інтересах справи (якщо це сприяє досягненню спільної мети).

Важливість вирішення проблеми мотивації у навчальній діяльності визначається тим, що з точки зору нашого дослідження мотивація навчання має вирішальне значення для ефективного здійснення навчального процесу. Загальновідомо, що негативне чи апатичне ставлення до навчання може бути причиною невстигання чи неуспішності студента. Діагностика та корекція навчальної мотивації, як основи вирішення проблем навчальної мотивації, є актуальним завданням для викладачів ЗВО.

Проблема полягає в тому, щоб знайти такі прийоми виховного впливу, які не тільки найкращим чином надихнуть людину, а й сприятимуть її максимальному розвитку, формуванню та реалізації. З навчальною діяльністю студентів тісно пов'язане питання мотивації навчальної діяльності їх майбутніх учнів. Підвищення продуктивності та зменшення потреби в навчанні. Мотивація, як одна з домінуючих характеристик особистості, є важливим регулюючим фактором діяльності і визначає спрямованість діяльності студента, стійкість поведінки та моральні принципи.

Для діагностики специфіки мотивацій у навчальній діяльності студента, можна обрати методику «Вивчення мотивів навчальної діяльності студентів» (А. Реан, В. Якунін), яка передбачає проведення якісного аналізу провідних мотивів навчальної діяльності. У цій техніці студентам пропонується 16 шаблонів мотивів, з яких вони можуть вибрати 5 найважливіших для них. Чим більше разів студент вибере той чи інший мотив, тим вищий його ранг, тим він домінантніший в мотиваційній системі досліджуваного студента.

До діагностувальної інструментації дослідження мотивації студента також можна віднести й метод «Мотивації навчання у вузі» (Т. Ільїна). У процесі створення цієї техніки авторка використовувала багато інших відомих технік. Описаний метод дозволяє визначити мотиваційну структуру навчального процесу студентів закладів вищої освіти. Анкета містить 50 питань. Ключем до опитувальника є три шкали. За відповідь на задане запитання по кожній шкалі нараховуються бали. Отже, якщо бали за першою та другою шкалами завищують бали за третьою шкалою, то це свідчить про адекватний вибір професії та задоволеність випускників ЗВО.

Дана методика складається з трьох шкал:

1. «Набуття знань» (бажання отримати нові знання, прояв допитливості);
2. «Оволодіння професією» (прагнення суб'єкта до отримання знань за фахом; бажання набути важливих якостей для професії);
3. «Отримання диплома» (бажання отримати диплом задля

підтвердження набутих знань та вмінь).

Підготовка майбутнього вчителя початкової школи – це всебічно позитивно мотивовані якості особистості, зі стійкими моральними цінностями та сформованими знаннями й уміннями, які творчо підходять до вирішення професійних завдань, дають можливість критично оцінювати власні вчинки. Саме підготовку майбутнього вчителя початкової школи, нам може допомогти дізнатися опитувальник професійної готовності (Л. Кабардової).

Метою опитувальника є визначити ступінь готовності суб'єкта до успішного виконання діяльності (навчання, роботи) в певній професійній сфері.

В основі опитувальника лежить принцип самооцінки випробуваного, розпізнавання визначених в анкеті здібностей (навчальних, творчих, професійних, соціальних тощо), реальних пережитих і сформованих особистих переживань, емоційних настанов.

Опитувальник професійної готовності дозволяє отримати цілком достовірну інформацію про наявність, взаємне поєднання, успішну реалізацію та емоційне підкріплення засвоєних професійних умінь і компетенцій.

Опитувальник має 50 тверджень на які потрібно дати відповідь за поданими критеріями, досліджуватий повинен дати 3 відповіді і оцінити їх у балах (від 0 до 2):

I. Вміння

1. Наскільки добре Ви вмієте робити те, що написано в питанні?:

- роблю, як правило, добре – 2 бали
- роблю середньо – 1 бал
- роблю погано (зовсім не вмію) – 0 балів

II. Почуття

2. Які відчуття виникали у Вас, коли Ви це робили?

- позитивні (приємно, цікаво, легко) – 2 бали
- нейтральні (все одно) – 1 бал
- негативні (неприємно, нецікаво, важко) – 0 балів

III. Прагнення, бажання

3. Хотіли б Ви, щоб описані в питанні дії були включені у Вашу майбутню роботу:

- так – 2 бали
- все одно – 1 бал
- ні – 0 балів

Загальна кількість балів підраховується окремо для кожної спеціальності за «уміннями», за «ставленням» та за «професійні побажання». Результатом цього розрахунку є чітке уявлення про результативність за трьома показниками: здібності, емоційне ставлення та професійні прагнення (сильні сторони) студента як за кожною професійною сферою, так і за кожним конкретним питанням (видом діяльності).

За результатами відповідей випробуваного робиться висновок про те, до якої спеціальності випробуваний схильний.

Характер роботи анкети та формат реєстрації результатів дозволяють кількісно оцінити зв'язок між здібностями, емоційними настроями та професійними уподобаннями респондентів як усередині кожної спеціальності, так і між різними дисциплінами. Це дає можливість диференціювати досягнуті результати навіть за їх кількісної узгодженості (за сумарною кількістю балів) з кількох дисциплін.

Вчителі нової української школи повинні мати творче мислення, ставати більш незалежними та інноваційними, вміти приймати нестандартне рішення. Сучасні вимоги до викладачів – це модифікація традиційних уявлень про зміст навчання та впровадження інноваційних ідей.

Формування творчої особистості майбутніх учителів початкової викликає потребу в теоретичній та практичній підготовці студентів до творчої професійної діяльності, розвитку креативності та формування творчої особистості майбутніх учителів початкової школи в адаптаційно-ігровий період.

Творчість у ході нашого дослідження розглядається як необхідний елемент роботи майбутнього вчителя початкових класів, як індивідуально-психологічна передумова успіху, так і форма, що відображає структуру навчальної діяльності,

тому перд початком педагогічної діяльності повинні перевірити творчу спроможність майбутніх вчителів, це можна зробити за допомогою «Діагностики особистісних творчих здібностей» (Є. Тунік).

Ця методика дає змогу визначити чотири характеристики творчої особистості:

- 1) допитливість;
- 2) уява;
- 3) складність;
- 4) схильність до ризику.

З 50 пунктів 12 тверджень відносяться до допитливості, 12—до уяви, 13—до здатності йти на ризик, 13 тверджень—до фактору складності.

Незважаючи на те, що він орієнтований на молодь, він не втрачає своєї передбачуваності навіть у зрілому віці. Якщо всі відповіді відповідають ключу, загальна «необроблена» оцінка може становити 100, якщо пункт «Я не знаю» не позначено.

Якщо суб'єкт відповідав на всі свої відповіді у форматі «можливо», його «необроблена» оцінка могла становити 50 балів, за умови, що не було припущених відповідей «я не знаю». Кінцева кількісна значущість того чи іншого фактора визначається підсумовуванням усіх відповідей, що відповідають ключу, плюс відповідей «можливо» (+1) і відніманням із цієї суми всіх відповідей «я не знаю» (-1 бал) . Чим вище людина оцінює позитивні почуття щодо себе, тим більше вона творча, допитлива, схильна до ризику та здатна вирішувати складні проблеми. Всі перераховані вище особистісні фактори тісно пов'язані з творчими здібностями.

Не менш важливим є формування креативності у майбутнього вчителя початкових класів під час роботи з дітьми в адаптаційно-ігровий період, адже креативність ми визначаємо, як вагомий аспект для особистісного та професійного зростання і цей аспект у майбутніх вчителів аочаткової освіти можна перевірити тестом Н. Вишнякової «Креативність». Використовуючи описаний вище тест, можна виявити рівень творчих здібностей людини та

створити психологічний творчий профіль, що відображає креативні елементи образу «Я-реальний» та ідеї образу «Я-Ідеальний». Порівняння двох зображень креативності «Я-Реальний» та «Я-Ідеальний» дозволяють визначити креативний резерв і творчий потенціал особистості.

Досліджуваний може відповісти на 80 запитань анкети та самостійно оцінити свої особистісні якості. При позитивній відповіді на запитання ставиться у графу знак «+», при негативній – символ «-».

Дані, отримані під час проведення дослідження оброблялися за допомогою методів математичної обробки даних.

Оцінка кожного показника креативності визначається «ключем» тесту при підсумовуванні отриманих балів. Якщо відповідь випробуваного збігається з «ключем» тесту, випробуваний отримує 1 бал за цим показником індексу «Я-реальний» та «Я-ідеальний». Наприклад, досліджуючи перше запитання, відповіді позитивна (+) у колонок «Я-Реальність» і «Я-Ідеальний» і «ключ» (+) до цієї відповіді, а за першим показником (креативне мислення) суб'єкт отримує 1 бал, але якщо він негативний (-), тоді не отримує бал.

Для створення психологічного профілю творчості варто намалювати два кола: «Я-Реальність» та «Я-Ідеальний» і розділити кожне на вісім частин. Отриманий відрізок осі від центру розділіть на 10 рівних частин. Нараховані бали позначаються крапкою на осі для кожного творчого індикатора. Це свідчить про рівні восьми вибраних творчих тенденцій, які в сукупності утворюють психологічний профіль творчості. Індикатори у верхній частині кола (1, 2, 8) відповідають свідомим процесам, а нижній частині (4, 5, 6) відповідають підсвідомим процесам творчої особистості. Індикатори 3 і 7 примикають до свідомих і несвідомих психічних процесів. Для визначення резервів і творчого потенціалу особистості необхідно з'єднати ці кружечки і сполучною лінією позначити контури психологічного профілю творчості «Я-ідеальний» і синім кольором - «Я-реальний».

Реальні та ідеальні ідеї творчості та креативності виконують регулятивну функцію самооцінки та саморефлексії.

Методика «Самооцінка адаптивності» С. Болтівця (модифікований варіант), метаю методики є визначити придатність студента на момент закінчення першого року навчання. Ця методика складається з восьми питань, кожне з яких містить п'ять варіантів відповіді.

Основними критеріями методики визначення показників адаптації є:

- навчальні здібності (розуміння навчального матеріалу, використання засобів навчання, перенесення вивченого способу навчальної дії на виконання однотипних завдань);
- психоемоційний стан (пізнавальний інтерес, працездатність, прояв емоційних станів);
- клінічний стан (головний біль, порушення сну).

За кожне можливе твердження нараховуються бали, це відповідає серійному номеру (наприклад, опція 1.1 – 1 бал, вибір від 1.2 до 2 балів і т.д.) Інтерпретація результатів опитування базується на загальній кількості балів. Рівень самооцінки адаптивності визначається за фіксованою шкалою.

Перед початком педагогічної діяльності студенту можна запропонувати пройти опитувальник та визначити тип особистості за методикою Дж.Холланда.

Згідно з типологією особистості американського психолога Дж. Холланда, люди поділяються на шість психологічних типів:

1. реалістичний;
2. інтелектуальний;
3. коціальний;
4. конвенціональний (стандартний);
5. заповзятливий;
6. артистичний.

Кожен тип характеризується певними характеристиками, такими як темперамент, характер тощо.

Професія, в якій людина може досягти найбільшого успіху, відповідає певному психологічному типу особистості.

Аналіз отриманих даних здійснюється шляхом вибору колонки, яка

містить найбільше відзначених відповідей і відповідає певному типу особистості, за Дж. Холландом.

У бланці відповідей можемо окремо підраховано кількість відповідей, позначених у кожній колонці реєстраційної форми. Отримані цифри характеризують прояв певного типу особистості за класифікацією Дж. Холланда.

Відповідно до структурних компонентів – мотивів, знань, умінь, якостей, визначені критерії фахової компетентності вчителів: мотиваційно-цільовий, змістово-когнітивний, діяльнісно-творчий, результативно-корекційний та їхні показники, що мають як зовнішні (бальний/рейтинговий показник знань, результативність практичної діяльності, успішність взаємодії із суб'єктами педагогічного спілкування), так і внутрішні прояви (спрямованість особистості, мотивація діяльності, вміння управляти своїми психічними процесами, самооцінка, прагнення до самовдосконалення). На їхній основі було визначено рівні професійної компетентності бакалавра початкової освіти: високий (творчий), оптимальний (продуктивний), середній (репродуктивний), низький (некомпетентний). Запропоновані методи дослідження (методика діагностики комунікативних та організаторських здібностей; методика вивчення спрямованості особистості (Б. Басса); методика «Вивчення мотивів навчальної діяльності студентів» (А. Реан, В.А.Якунин); методика «Мотивація навчання у вузі» (Т. Ільїна); опитувальник «Вивчення професійної готовності» (Л. Кабардова); тест Дж. Холланда на визначення типу особистості; «Самооцінка адаптивності» (модифікований варіант методики С. Болтівця); діагностика особистісних творчих здібностей (Є. Тунік); тест «Креативність» (Н. Вишнякова), що дозволяють отримати уявлення про рівень сформованості показників відповідних критеріїв (високий, середній, низький).

2.2. Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період

Формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період є складним та багатограним процесом, який вимагає комплексного підходу та врахування різноманітних умов.

В обґрунтуванні необхідного комплексу педагогічних умов підготовки майбутніх вчителів початкових класів в роботі з дітьми в період адаптації нами було враховано низку факторів:

- суперечності, які існують в професійній підготовці майбутніх педагогів;
- принципи навчально-виховного процесу у ЗВО;
- особливості в роботі з дітьми молодшого шкільного віку в період адаптаційно-ігровий період.

При цьому усвідомлюємо, що розроблені умови є не єдиними, які б забезпечували формування зазначеної професійної компетентності у майбутніх фахівців.

Так, у ході нашого дослідження можна виокремити такі педагогічні умови, що сприяють ефективному формуванню готовності майбутнього вчителя початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період:

- формування позитивної мотивації;
- опора на життєвий і навчальний досвід;
- інформаційно-методичне забезпечення процесу підготовки майбутніх вчителів початкових класів;
- практична спрямованість і міждисциплінарний характер завдань;
- контроль та самоконтроль;
- організація самостійної пошуково-дослідної діяльності.

З метою обґрунтування першої умови – формування позитивної мотивації щодо вивчення особливостей роботи під час адаптаційно-ігрового періоду,

ціннісного ставлення до індивідуальності дитини молодшого шкільного віку, звернемося до тверджень науковців (О. Кононко, В. Кузьменко, Т. Піроженко) про те, що однією із сучасних проблем підготовки майбутніх вчителів початкових класів є відсутній інтерес студентів щодо підготовки до роботи в адаптаційно-ігровий період дітей молодшого шкільного віку, оскільки існує ряд факторів (матеріальних, соціальних) що спричиняють небажання працювати з дітьми в цей період [21, с.2].

Оскільки без мотивації неможливо успішно здійснювати будь-яку діяльність, вважаємо, що зазначена умова передбачає формування інтересу в майбутніх вчителів початкових класів до вивчення і врахування індивідуальних особливостей дітей в освітньому процесі, усвідомлення потреби щодо цієї діяльності. На мотивацію впливає зміст занять, методика викладання, особистість викладача, стосунки в студентському колективі та ін. Позитивна мотивація до навчання забезпечує успішне оволодіння знаннями та уміннями, отже, робимо висновок щодо необхідності формування позитивної внутрішньої мотивації, зацікавленості студента в оволодінні особливостями роботи під час адаптаційно-ігровий період.

Відтак, під час фахової підготовки однією із важливих функцій викладача є стимулювання позитивної мотивації кожного студента в процесі організації різноманітних видів діяльності. Позитивною мотивацією навчальної діяльності студентів може бути створення викладачем проблемної ситуації, що спонукає студентів до пошуку рішення проблеми, крок за кроком підводячи їх до мети. Для цього новий навчальний матеріал подається у формі проблемної задачі. В її умові є протиріччя, які потрібно знайти і вирішити.

Поняття мотивації є комплексним і включає в себе мотиви, ціннісні орієнтації, ставлення й інтереси. Кожна освітня система базується на цінностях, які визначають напрям освітнього процесу:

- на інтереси суспільства чи на особистість (індивідуально-особистісний розвиток);
- на взаємини між учасниками процесу (авторитарні чи гуманістичні);

– на зміст виховного процесу (знаннєвий чи розвивальний).

Першочерговим завданням підготовки майбутнього вчителя початкової школи є формування в кожного студента позитивного ставлення до особистості дитини, ставлення до неї як до найвищої цінності. На думку науковців (І. Бех, О. Кононко), тип ціннісного ставлення – це емоційно-забарвлена система стосунків людини зі світом та оточуючими, яка базується на особистісних ціннісних орієнтаціях. Тип ціннісного ставлення вчених до дітей пов'язаний зі ступенем сприйняття дітей як особистості, характером оцінки процесу і результатів практичної діяльності та спілкування суб'єкта, особливостями взаємодій.

У нашому дослідженні, будемо спиратися на те, що ціннісне ставлення до дитини молодшого шкільного віку виявляється у прийнятті її індивідуальності, у визнанні значення дитинства як самоцінного періоду життя людини. Ознакою такої позиції педагога є потреба у пізнанні дитинства, поставитись до нього як до самоцінності, вміння підпорядковувати свою активність інтересам дитини, зорієнтуватись у спілкуванні на індивідуальну своєрідність дитини, її вік, стать, здібності, природну чутливість тощо.

Формування цінностей і ціннісних орієнтацій є багатограним, динамічним і досить складним процесом, але вплив соціально-психологічних факторів є незаперечним фактом. Тому для формування ціннісного ставлення майбутніх учителів початкових класів до дітей молодшого шкільного віку як до неповторної особистості весь навчально-виховний процес у ЗВО має бути наповнений повагою до особистості загалом і повагою до цілого. Особливо формується особистість у початковій школі

Отже, з метою формування у майбутніх вчителів початкових класів ціннісного ставлення до дитини молодшого шкільного віку як до неповторної індивідуальності під час адаптаціо-ігрового періоду слід враховувати історичні, національні традиції виховання дітей та опору на власний досвід студентів. Це припущення обґрунтовує другу педагогічну умову – опора на життєвий і навчальний досвід (використання знань здобутих власним досвідом та під час

вивчення фахових дисциплін). Ця умова базується на дидактичному принципі організації навчального процесу у вищій школі – принцип зв'язку навчання з життям.

Приєм ретроспективного аналізу життєвого досвіду з розкриттям його зв'язків в освітньому процесі застосовується в тих випадках, коли необхідно використовувати аналітичні здібності й уміння студентів співвідносити ціннісну освітню інформацію із запасом вітагенної (набутої в процесі життя) інформації та зробити, необхідні в освітніх цілях, висновки. Опора на життєвий і навчальний досвід студентів дає змогу аналізувати, порівнювати ставлення до себе, до інших і робити вибір на користь індивідуального підходу, зазначаючи значущість поважного і ціннісного ставлення до особистості.

На жаль, одного позитивного ставлення до роботи під час адаптаційно-ігрового періоду та бажанням його реалізувати у майбутній професійній діяльності вчителя початкових класів недостатньо. Щодо цього приводу ми поділяємо думку І. Зязюна про те, що у вчителів початкових класів, при загальній позитивній оцінці дитинства та усвідомленні значення врахування вікових та індивідуальних особливостей у здійсненні навчально-виховного процесу, уявлення про закономірності, характер, зміст і структури розвитку індивідуальності дитини під час адаптаційно-ігрового періоду залишаються подекуди обмеженими [22, с. 6]. Причин цьому багато, однією з таких – є відсутність у змісті фахової підготовки навчальних дисциплін, які б інтегрували отримані студентами знання та вміння під час вивчення дисциплін та професійно орієнтованого циклів підготовки. Виходить, що студенти під час вивчення дисциплін психологічного спрямування - отримують знання про психологічні особливості дітей, вивчають методики їх діагностики; при вивченні педагогічних дисциплін – студенти засвоюють зміст, форми, методи і прийоми роботи з дітьми молодшого шкільного віку. Як результат – не всі студенти в змозі об'єднати ці знання та вміння в практичній діяльності, підібрати із загального арсеналу лише те, що підходить в кожному конкретному випадку до конкретної дитини.

Вирішенню означеної проблеми, на наш погляд, сприятиме дотримання наступної умови: інформаційно-методичне забезпечення процесу підготовки майбутніх вчителів початкових класів: розробка програми навчального спецкурсу з підготовки вчителів початкових класів до реалізації теоретичних знань під час роботи в адаптаційно-ігровий період з учнями та наповнення його відповідним змістом, створення інформаційної бази та ін.

Як підтверджує практика, у плани підготовки фахівців слід вводити інтегровані спецкурси, які б збагачували й поглиблювали знання і вміння студентів щодо адаптаційно-ігрового періоду в роботі з дітьми молодшого шкільного віку: навчали виявляти індивідуальні особливості дітей, аналізувати результати, підбирати відповідні методи і прийоми роботи для кожного випадку, створювати індивідуальні програми розвитку та організовувати предметно-ігрове середовище в загальноосвітніх навчальних закладах відповідно до індивідуальних потреб і інтересів вихованців.

Процес підготовки майбутніх вчителів початкових класів, відповідно до сучасних вимог початкової освіти, потребує нового методологічного підходу до його організації та змісту, головна ідея якого полягає в тому, щоб інтегрувати навчальний матеріал, встановити залежності та інтегративні зв'язки. Цьому сприятиме визначена наступна педагогічна умова – практична спрямованість і міждисциплінарний характер завдань.

Кожна дисципліна чи професійно-практичного циклу підготовки готує майбутніх вчителів початкових класів до реалізації теоретичного змусу в адаптаційно-ігровий період в роботі з дітьми. На заняттях спецкурсу, педагогу слід підбирати такі форми і методи роботи зі студентами, які б узагальнювали, активізували засвоєні раніше знання; спрямовували б на варіативне застосування на практиці.

Реалізації означеної умови сприяють навчально-педагогічні ігри (ділові та рольові); аналіз педагогічних ситуацій майбутньої професійної діяльності. Заняття слід проводити з урахуванням ступеня підготовленості студентів, у ході яких намічаються шляхи подальшого самостійного вивчення навчального

матеріалу, визначаються способи використання отриманих теоретичних знань у практичній діяльності в ході якої майбутній вчитель початкових класів стає в положення або суб'єкта – джерела ідей, або опонента, що діє в межах колективного обговорення проблеми.

Для того, щоб майбутніх вчителів початкових класів спрямувати на роботу в адаптаційно-ігровий період дітей в практичній діяльності заняття мають відповідати ряду вимог:

- співробітництво викладача і студентів;
- організація навчального процесу на різних рівнях складності, що дає змогу кожному повністю реалізувати свої можливості, інтереси, нахили та здібності;
- конструювання навчальної діяльності, яка дозволяє розкрити суб'єктивний досвід студентів, поглибити і розширити педагогічні знання щодо адаптаційно-ігрового періоду навчання та особливостей індивідуального розвитку дітей;
- стимулювання студентів до використання раніше отриманих знань, вмінь, різноманітних засобів при виконанні завдань;
- використання проблемних питань і завдань, що спонукають студента до реалізації творчого потенціалу;
- сприяння розвитку вмінь обирати відповідні до ситуації методи і прийоми вирішення проблем;
- побудова гіпотез і перевірки їх у діалозі з опонентами;
- створення на заняттях творчої атмосфери, що дозволяє студентам проявити ініціативу, самостійність, розвинути професійно значущі властивості та якості;
- оцінювання не лише кінцевого результату, але й процесу діяльності студента [23, с.18].

Організований у такий спосіб процес навчання дає можливість студентам засвоїти не тільки педагогічні знання, але й різноманітні форми, методи, засоби,

які можна застосовувати у ході адаптаційно-ігрового періоду дитини – як теоретично, так і практично.

Знання і вміння, що їх отримують студенти під час навчання у закладах вищої освіти, закладають основу професійної компетентності педагога, поглиблюються і удосконалюються з року в рік на заняттях, під час проходження педагогічної практики, в результаті самостійної роботи. Самостійна робота виробляє у студентів установку на свідоме систематичне поповнення своїх знань, є важливою умовою самоорганізації й самодисципліни, важливим засобом педагогічного керівництва та управління самостійною пізнавальною діяльністю. Серед професійних здібностей, якими має оволодіти студент протягом навчання у вищій школі, чи не найбільш важлива, здібність вчитися, що кардинальним чином впливає на його професійне становлення, тому що визначає його можливості безперервної освіти. Навчитися вчитися на сьогодні важливіше, ніж засвоїти конкретний набір знань, які швидко стають застарілими. Це зумовлює наступну педагогічну умову підготовки майбутніх вчителів початкових класів до реалізації індивідуального підходу до дітей - організація самостійної пошуково-дослідної діяльності.

Дотримання зазначеної умови означає самостійне ознайомлення з науковими дослідженнями, практичним педагогічним досвідом та методичними розробками в галузі початкової освіти, сприяє формуванню інформаційного компонента готовності майбутнього педагога до професійної діяльності. Реалізуючи роботу під час адаптаційно-ігрового періоду у власній професійній діяльності, сучасний педагог повинен бути готовим до самоосвіти – поглиблення, оновлення власних знань з психології, педагогіки, науковими досягненнями. Використання педагогіки та інтерактивних методів навчання є ключовим компонентом сучасної освіти, спрямованим на стимулювання активності учнів, підвищення їхньої зацікавленості та полегшення адаптації до нових умов. Розробка різноманітних сценаріїв визначається як ключовий етап, спрямований на навчання та адаптацію учнів до різних ситуацій. Ці методи також дозволяють навчальному процесу бути індивідуалізованим та заохочують

активну участь учнів у навчанні, розвитку критичного мислення та легкій адаптації до нового навчального середовища. В цілому, вони створюють захоплююче та ефективне навчальне середовище, сприяючи розвитку навичок, які стануть важливим резервуаром для подальшого життя учнів. Без цього працювати із дітьми у сучасному змінному світі неможливо. Тому на старших курсах необхідно приділяти особливу увагу самостійним формам студентських робіт:

- виконання ними курсових та індивідуальних навчально-дослідних проєктів;
- виконання завдань під час педагогічної практики;
- підготовка до участі у семінарах;
- безпосередня участь в роботі лабораторій;
- участь в конкурсах студентських робіт тощо [23, с.19].

Навчальний процес у ЗВО – це цілеспрямований процес формування й виховання майбутнього фахівця, з урахуванням вимог державних стандартів за фахом та особистості студента. Для успішної підготовки майбутніх вчителів початкових класів до реалізації ігрової роботи з дітьми в адаптаційний період необхідно роботу зі студентами починати із їх всебічного вивчення, що дозволить встановити взаємозв'язок між студентом і викладачем, організувати їх творчу співпрацю на рівні «суб'єкт-суб'єкт». Для повноцінної підготовки фахівця великого значення має також проведення контролю за навчальною діяльністю студентів. Звідси випливає наступна педагогічна умова контроль та самоконтроль, яка покликана сформувати у майбутніх вчителів початкових класів професійні якості:

- актуалізація аспектів саморозвитку, самоорганізації;
- розвиток ціннісних орієнтацій і особистісних якостей;
- розвиток самостійності в пізнавальній діяльності.

Реалізація п'ятої і шостої умов забезпечує транспозицію реальних ситуацій освітнього процесу ЗВО у професійну діяльність майбутніх педагогів та сприяє

вирішенню суперечностей: між необхідністю постійно поглиблювати знання щодо індивідуальних особливості дітей, форм і методів роботи з ними та відсутністю вмінь і бажання у професійному самовдосконаленні.

Для майбутнього педагога великого значення набуває рефлексія як усвідомлення суб'єктом своїх дій і встановлення зворотного зв'язку між його зовнішнім і внутрішнім світом. Рефлексія, як процес мислення є основою розвитку особистості, дає змогу спостерігати за власними думками, діями, рішеннями, оцінювати їх і направляти. Уміння реально оцінити свої знання, можливості для майбутнього педагога дуже цінна якість, яка спонукає до самоосвіти і самовдосконалення. Важливим є і формування емоційної інтелігентності, тобто розпізнавання та управління емоціями: розвиток навичок розпізнавання власних та інших емоцій, а також вміння ефективно керувати ними у навчальному середовищі. Тому одним з основних завдань професійно-педагогічної підготовки вчителів початкових класів є розвиток у студентів зацікавленості та потреби в постійному самовдосконаленні. Вдумливо добираючи та варіюючи форми контролю викладач може докорінним чином змінити ставлення студента до процесу отримання знань, підвищити рівень його інтелектуальної активності та самостійності в ході опанування предметів з обраного фаху.

Отже, формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровому періоді вимагає поєднання знань, навичок та вмінь, щоб забезпечити найбільш ефективну підтримку для кожної дитини у процесі навчання та адаптації до нового навчального середовища. Саме тому ґрунтуючись на предметі нашого дослідження, нами було визначено педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до навчання молодших школярів під час адаптаційно-ігрового періоду, а саме: контроль та самоконтроль; формування позитивної мотивації; опора на життєвий і навчальний досвід; інформаційно-методичне забезпечення процесу підготовки майбутніх вчителів початкових класів; практична спрямованість і міждисциплінарний характер завдань; організація самостійної пошуково-

дослідної діяльності. На нашу думку воокремлені умови сприятимуть ефективному формуванню готовності майбутніх вчителів початкової освіти до роботи в адаптаційно-ігровий період.

ВИСНОВКИ

Розбудова незалежної України потребує змін у системі освіти перш за все з метою відтворення інтелектуального потенціалу суспільства. Вирішення цієї проблеми значною мірою залежить від педагога, творча особистість і діяльність якого виступають засобом формування і розвитку особистості дитини. Вдосконалення підготовки педагогічних кадрів перебуває у прямій залежності від орієнтації студентів на професію педагога, а також від організації їх підготовки до майбутньої діяльності. Тому проблема розроблення ефективних умов підготовки майбутніх вчителів початкових класів є актуальною для сучасної системи початкової освіти.

Кваліфікаційна робота передбачає теоретичне узагальнення та вирішення проблеми підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період, що передбачає теоретичне обґрунтування змісту та педагогічних умов цього процесу та експериментальну перевірку його ефективності.

Результати теоретичних та експериментальних досліджень підтвердили досягнення поставлених цілей, вирішення поставлених завдань і стали основою для формулювання таких висновків.

1. Відповідно до першого завдання дослідження було проаналізовано проблему підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи з дітьми в адаптаційно-ігровий період та зазначено такі особливості підготовки майбутніх вчителів початкової освіти до роботи в адаптаційно-ігровий період: інклюзивна освіта; використання технологій; інтерактивні методи; індивідуалізація навчання; дослідницька робота; психологічна готовність; співпраця з іншими спеціалістами; постійний професійний розвиток; співпраця з адміністрацією і батьками.

2. Під час виконання другого завдання виявлено особливості адаптаційно-ігрового періоду в Новій українській початковій школі, а саме: гра

як основний метод навчання; залучення батьків; поступове введення академічного навчання; розвиток мовлення та мовної грамотності; створення позитивного середовища; розвиток соціальних навичок; індивідуальний підхід

3. Охарактеризовано критерії готовності студентів до реалізації індивідуального підходу до вихованців в адаптаційно-ігровий період (мотиваційно-цільовий критерій; змістово-когнітивний критерій; діяльнісно-творчий критерій; результативно-корекційний критерій) та відповідні показники формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровому періоді.

Також у ході виконання третого завдання було виокремлено компоненти професійної готовності майбутніх вчителів до роботи в адаптаційно-ігровому періоді: знання психології дитини; вміння застосовувати ігрові методи; робота з батьками; створення психологічно сприятливого середовища; практичний досвід; аналіз та оцінка прогресу.

Виявлено чотири рівні підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період: початковий рівень; середній рівень; високий рівень; високий професійний рівень.

4. Відповідно до четвертого завдання визначено педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період (формування позитивної мотивації; опора на життєвий і навчальний досвід; інформаційно-методичне забезпечення процесу підготовки майбутніх вчителів початкових класів; практична спрямованість і міждисциплінарний характер завдань; організація самостійної пошуково-дослідної діяльності; організація самостійної пошуково-дослідної діяльності).

У результаті нашого дослідження ми дібрали діагностичний інструментарій для оцінювання здатності майбутніх учителів початкових класів працювати з дітьми на етапі адаптаційно-ігрового періоду з урахуванням зазначених вище критеріїв та показників (методика діагностики комунікативних та організаторських здібностей; методика вивчення спрямованості особистості (Б. Басса); методика «Вивчення мотивів навчальної діяльності студентів»

(А. Реан, В. Якунін); методика «Мотивація навчання у вузі» (Т. Ільїна); опитувальник «Вивчення професійної готовності» (Л. Кабардова); тест Дж. Холланда на визначення типу особистості; «самооцінка адаптивності» (модифікований варіант методики С. Болтівця); діагностика особистісних творчих здібностей (Є. Тунік); тест «Креативність» (Н. Вишнякова).

Таким чином, враховуючи все вищесказане, можна зауважити, що реформування змісту освіти має починатися з підготовки педагогів, вдосконалення їх професійно значущих якостей: компетентності, креативності, комунікативності, інноваційності.

Проведене магістерське дослідження, не охоплює усіх аспектів описаної теми. Перегляд подальших наукових та навчальних досліджень відносимо до необхідності експериментальної перевірки ефективності запропонованих вимог.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаменко В. А. Соціальна адаптація першокласників в освітньому просторі початкової школи. *Традиційні та інноваційні підходи у сфері сучасних педагогічних досліджень*: зб. тез доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16 берез. 2020 р.). Київ, 2020. С. 241-245.
2. Барановська І. Г., Демченко О. П., Граб О. Д. Підготовка майбутніх учителів початкових класів і мистецтва до формування soft skills дітей засобами театрального мистецтва. *Підготовка майбутніх учителів в умовах інформаційно-освітнього середовища педагогічних закладів освіти*. Вінниця, 2022. Вип. 63. С. 78-87.
3. Беленька Г. В. Адаптація обдарованих дітей до умов навчання у початковій школі. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. Рівне, 2015. Вип. 11. С. 173-176.
4. Богданович В. В. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до музично-естетичного виховання учнів у 1991-2018 рр. *Витоки педагогічної майстерності. Педагогічні науки*. Полтава, 2019. Вип. 23. С. 14-17.
5. Боляк Т. М. Професійна компетентність учителя початкової школи як умова успішного навчання у новій українській школі (НУШ). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Педагогічні науки : реалії та перспективи*. Київ, 2021. Вип. 79 (т.1). С. 57-61.
6. Борисенко М. Ю. Проблема наступності в навчанні математики учнів початкової та основної ланок загальноосвітньої школи. *Проблеми та перспективи фахової підготовки вчителя математики* : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця 26-27 квітня 2012 р). *Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського*. Вінниця, 2012. С. 295-297.
7. Василега О. Адапційно-ігровий цикл навчання: урахування вікових особливостей дітей 6-8-річного віку в контексті впровадження НУШ. *Учитель*

початкової школи : науково-методичний журнал. Суми, 2019. № 9. С. 12-15.

8. Васільєва П. А. Шляхи забезпечення ефективності формування іншомовної компетенції в майбутній вчителів початкової школи в коледжі. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки.* Запоріжжя, 2020. № 3. С. 21-25.

9. Вашуленко О. В. Актуальні проблеми наступності в дидактиці початкової школи. *Дидактика початкової освіти.* Вінниця, 2017. № 12. С. 35-19.

10. Вишнівська Н. В., Шкуренко О. В. Електронне навчання як інструмент підготовки майбутніх учителів до формування громадянських навичок у молодших школярів. Європейські та вітчизняні тренди підготовки майбутніх учителів початкової школи: тезисна теорія та варіативна практика з е-навчанням : монографія. ScientificWorld-NetAkhatAV, Німеччина, Карлсруе, 2020. 248 с.

11. Вікторенко І., Федь І., Вовк Н. Витоки та теоретико-методологічна база започаткування та реалізації реформи нової української школи. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти,* 2022. Вип. 17 (Т.2), С. 15-30.

12. Георгієва А. І. Шляхи розвитку професіоналізму майбутніх вчителів початкових класів в умовах нової української школи. *Підготовка фахівців дошкільної та початкової галузі в контексті сучасних тенденцій розвитку педагогічної освіти: проблеми, теорія, практика :* збірник тез доповідей II Регіональної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 8 квітня 2020 р.) / за заг. ред. В. В. Нечипоренко. Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2020. С. 97-100.

13. Якимова І. О. Особливості соціально-психологічної адаптації обдарованих першокласників в умовах Нової української школи. *Освіта та розвиток обдарованої особистості.* Київ, 2019. № 2. С. 57- 63.

14. Горват М. В., Кузьма-Качур М. І. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування кооперативних технологій навчання. *The XII International Science Conference «Current issues, achievements and*

prospects of Science and education» (May 03-05, 2021). Athens, Greece, 2021. С. 155-158.

15. Гринько В. О. Теоретичні і методичні засади проєктування цифрових освітніх технологій у навчанні майбутніх учителів початкової школи: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.10/ Донбаський держ. пед. універ. Слов'янськ, 2021. 505 с.

16. Вацьо М., Демченко О. Розвиток креативної компетентності майбутніх учителів початкових класів у контексті євроінтеграційного вектора розвитку вищої педагогічної освіти. *Acta Paedagogica Volynienses*. Вінниця, 2021. Вип. 4. С. 64-73.

17. Загорюлько М. О. Формування дослідницько-діагностичних умінь майбутніх учителів початкової школи у процесі навчання психолого-педагогічних дисциплін : дис. ... д-ра пед. наук : на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: 13.00.09 / Нац. акад. пед. наук України, Київ, 2021. 262 с.

18. Замятна О. Л. Проблема професійної адаптації вчителя початкової школи в Україні в історичному контексті. *Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи*. 2016, С. 56-58.

19. Чайковська О. Б. Ігрова діяльність здобувачів початкової освіти в новій українській школі. *Науково-практична конференція*. (м. Одеса, 15-16 верес. 2023 р.). Одеса, 2023. С. 17-20.

20. Антипін Є. Б. Адаптація ідей наступності трудового виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у педагогічній думці та практиці радянської доби (1919-1928) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Київ, 2017. 22 с.

21. Богданова І. М. Інноваційні технології у професійно-педагогічній підготовці вчителя . *Наука і освіта*. Одеса, 2012. № 1. С. 2-6.

22. Вовк Л. П. Проблема педагогічних цінностей в історії освіти і думки. *Проблеми змісту педагогічної підготовки вчителя у контексті аксіологічності освіти (історичний, теоретико-практичний аспекти)*:

матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 170-річному ювілею університету / за заг. ред. Л. Вовк, О. Падалка. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. С. 4-11.

23. Гартман Е. В.О.Сухомлинський—класик педагогіки. *Рідна школа*. Луцьк, 2012. № 9. С. 18-19.

24. Касянець М. Психолого-педагогічні чинники появи адаптаційних труднощів підлітків у процесі переходу до середньої школи. *Актуальні проблеми сучасної психології : шляхи становлення особистості* : збірник наукових статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної офлайн-онлайн конференції учнівської молоді, студентів, аспірантів, молодих учених та науковців, (м. Переяслав-Хмельницький, 14-16 травня 2019 р.) / за заг. ред. Т. В. Кириченко, Т. М. Кузьменко. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2019. С 146-151.

25. Котубей В. Ф. Структурно-функціональна модель формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів початкової школи в педагогічних коледжах. *Фізико-математичка освіта*. Мукачєво, 2019. Вип. 2. С. 54-58.

26. Кучерак І. В. Адаптаційний потенціал особистості майбутнього учителя початкової школи в умовах сучасних соціальних трансформацій. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. Київ, 2017. Вип. 13. С. 60-64.

27. Лавренко В. М. Ігрова діяльність як основний засіб інтенсифікації іншомовного говоріння учнів нової української школи. *Тенденції розвитку сучасної наукової думки*: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ.конф. (м. Ванкувер, 23-26 листопада 2020 р.). Канада, 2020. С. 479-484.

28. Лавренко С. О. Наступність дошкільної та початкової освіти у вимірах сьогодення: здобутки та перспективи. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Загальна педагогіка та історія педагогіки*. Харків, 2019. Вип. 16. (Т. 2). С. 23-26.

29. Лещенко М. П., Хімчук Л. І. Концептуальні засади формування базових компетентностей майбутніх учителів початкової школи. *Витоки*

педагогічної майстерності. Полтава, 2020. Вип. 25. С. 133-137.

30. Малихін О., Ліпчевська І. Визначення сутності вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи. *Формування вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи: методи діагностики: методичний посібник*. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 72 с.

31. Мартиненко С. М. Методи комплексного педагогічного діагностування адаптції дитини до умов навчального середовища. *Початкова школа*. Київ, 2016. № 9. С. 49-51.

32. Алмаші С., Матіко М. Психологічний аналіз труднощів у діяльності і спілкуванні школярів при переході з початкової школи в основну. *Психологія національної безпеки* : збір. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 25 квітня 2017 р.). Львів : СПОЛОМ, 2017. С. 108-112.

33. Варениченко А., Дубяга С., Мелаш В. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання природотерапії в умовах воєнного стану. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Мелітополь, 2023. № 125 (Т.1). С. 83-94.

34. Молнар Т., Лавренова М., Лалак Н., Фенчак Л. Учитель початкових класів як суб'єкт освітнього процесу в умовах міжкультурної взаємодії. *Молодь і ринок*. Мукачеве 2023. № 4 (212). С. 28-33.

35. Мошенець А. В. Проблеми адаптації першокласників до навчання в школі. *Досвід особистості: теорія і практика* : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ніжин 27-28 лютого 2020 р.) / за ред. М. В. Папучі. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. С. 168-172.

36. Мурин Ю. Психологічні особливості адаптації молодших підлітків у середній ланці освіти. *Вісник Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Тернопіль, 2017. Вип. 25. С. 47-49.

37. Андрощук І., Олійник О., Остапйовська І., Олешко П., Пріма Д. Формування інформаційної культури майбутніх учителів початкової школи засобами інформаційно-комунікаційних технологій . *Інформаційні технології і*

засоби навчання. Волинь, 2020. № 1 (Т. 75). С. 212-224.

38. Онуфрієва Л. А., Чайковська О. М. Психологічні чинники соціальної адаптації учнів початкової школи. *Соціокультурні та психологічні виміри становлення особистості* : зб. наук. праць за матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Херсон, 26-27 верес. 2019 р.) / ред. кол. : О. Є. Блинова, Н. І. Тавровецька (відп. за вип.). Херсон : ФОП Вишемирський В. С., 2019. С. 77-78.

39. Павлова О. Г., Мариненко Д. С. Створення колективних традицій як запорука освітньої адаптації першокласників. *Наукова дискусія: питання педагогіки та психології* : матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 4-5 грудня 2020 р.). Київ : Київська наукова організація педагогіки та психології, 2020. Ч. 1. С. 133-136.

40. Побірченко О. М. Нова школа потребує нового вчителя. *Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін* : матер. всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю (м. Умань, 18 травня, 2017 р.). Умань: ФОП Жовтий О. О., 2017. С. 98-102.

41. Починкова М. М. Роль методу моделювання в розробці системи формування критичного мислення майбутніх учителів початкової школи. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Луганськ, 2020. № 2 (333). С. 154-159.

42. Прокоп М. В., Хомас О. М. Формування лексичної компетентності на уроках української мови в адаптаційний період. *Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів* : збір. тез доп. за матеріалами II міжнар. наук.-практ. конф. (м. Мукачєво, 12-13 травня, 2022 р.). Мукачєво : Вид-во МДУ, 2022. С. 156-158.

43. Рендзей В. М., Товканець Г. В. Дидактична гра в освітньому процесі початкової школи. *Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів* : збір. тез доп. за матеріалами II міжнар. наук.-практ. конф. (м. Мукачєво, 12-13 травня, 2022 р.). Мукачєво : Вид-во МДУ, 2022. С. 158-160.

44. Решко В. Й., Горват М. В. Особливості розвитку творчого мислення учнів початкової школи. *Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів* : збір. тез доп. за матеріалами II міжнар. наук.-прак. конф. (м. Мукачево, 12-13 травня, 2022 р.). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. С. 160-163.

45. Рома О. Ю. Підготовка вчителів початкової школи в системі післядипломної освіти до реалізації ігрових методів навчання засобами LEGO : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Запорізький нац. універ. Запоріжжя, 2020. 280 с.

46. Стадник Л.. Адаптація першокласника до школи. Адаптація першокласника до школи. *Початкова школа*. Київ, 2015. № 11. С. 47-50.

47. Стахова І. А. Діагностика сформаності готовності майбутніх педагогів до організації природоохоронної діяльності в початковій школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя, 2021. № 74 (Т. 3). С. 149-152.

48. Сухопара І. Г. Потенціал гри в розвитку емоційного інтелекту молодших школярів на уроках читання. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки*. Бердянськ, 2021. Вип. 2. С. 97-107.

49. Татяничков А. О. Психологічні особливості адаптації підлітків до навчання в основній школі. *Від науки – до практики: науково-методичний альманах*. / за заг. ред. проф. І. В. Татяничкової. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна 2019, Вип. С. 75-80.

50. Татяничков А. О. Соціально-психологічна адаптація підлітків на етапі переходу до навчання в основній школі. *Наукові записки УКУ. Педагогіка. Психологія*. Львів, 2017, Вип. 2. С. 83-91.

51. Татяничков А. О. Особливості розумових операцій у зв'язку з адаптацією підлітків до навчання в основній школі. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені ГС Сковороди. Психологія*. Харків, 2013. № 45 (Т. 1). С. 235-242.

52. Ткаченко О. А. Дослідження емоційного компоненту адаптації першокласників до школи як показника ефективності реалізації в навчальному процесі принципів Нової Української Школи. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. Кривий Ріг, 2019. Том 9. С. 264-272.

53. Фроленкова Н. О., Купіна І. О. Адаптація дітей дошкільного та молодшого шкільного віку до навчання в умовах воєнного стану. *Перспективи та інновації науки. Педагогіка. Психологія. Медицина*. Київ, 2022. № 7 (12). С. 7-12.

54. Чоба Н. Анатомо-фізіологічні і психологічні особливості адаптаційного періоду першокласників. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Біологічні науки*. Волинь, 2016. № 12. С. 199-203.

55. Максименко Н. Б. Взаємозв'язок дидактичної та методичної підготовки вчителя початкової школи у педагогічному вузі: автореф. дис...канд. пед. наук: 13.00.01 / Український педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 1995. 24 с.

56. Луценко В. В. Організація самостійної роботи студентів в умовах особистісно орієнтованого навчання: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г. С.Сковороди. Харків, 2002. 18 с.

57. Крижко В. В. Антологія аксіологічної парадигми освіти: навч. посіб. Київ: Освіта України, 2005. 440 с.

58. Король А. Традиційні і нетрадиційні методи навчання у розвитку творчої особистості. *Рідна школа*. Вінниця, 2000. № 12. С. 29-31.

59. Бех І. Д. Проблема методів в сучасній школі. *Педагогіка і психологія*. Київ, 1996. № 6. С. 283-298.

60. Євтух М. Б. Розвиток освіти і педагогічної думки в Україні (кінець XVIII- перша половина XIX століття): дис... д-ра пед. наук у формі наук. доповіді: 13.00.01 / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 1996. 70 с.

61. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / голов. ред. С. Головка. Київ : Либідь, 1997. 376 с.

62. Савченко О. Я. Ключові компетентності – інноваційний результат шкільної освіти. *Рідна школа*. Київ, 2011. № 8-9. С. 4-8.
63. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. освіти. Київ : Академія, 2000. 544 с.
64. Пехота О. М., Серeda І. В. Прасол Н. О. Формування технологічної культури майбутнього викладача : монографія. Миколаїв: Іліон, 2016. 314 с.
65. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов.ред. В. Т. Бусел. Київ: Ірпінськ-ВТФ «Перун», 2004. 1400 с.

**Декларація академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Бородей Анастасія Андріївна, студентка 2 курсу, денної форми здобуття освіти, факультету соціальної педагогіки та психології, спеціальності 013 «Початкова освіта», освітньої програми «Початкова освіта», адреса електронної пошти borodiey@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему: «Підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи в адаптаційно-ігровий період» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернетсистеми, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Бородей А. А.

Зубцова Ю.Є.